

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבחני דרשו

פרשת שמות יג - יט טבת | דף היומי - שבועות לג - לט | משנה ברוה - סימן רפ"ה עד סימן רפ"ח טעף הי' | מוסר - חומת דת תחילת פרק י"ג עד פרק ט"ו ועתה נבוא לעניינו | קנין חכמה - פרק ב משנה ד זאל תאמר עד משנה ח

יום חמישי י" טבת תשע"ה | פניני פרשת ויחי | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

עיר	ירושלים	בני ברק	מוזיעין ע.	חיפה	ב. שמש	אלעד	ב"ש	צפת	ביתר ע.
כניסת שבת	16:09	16:24	16:18	16:15	16:08	16:17	16:28	16:16	16:10
יציאת שבת	17:24	17:25	17:25	17:23	17:25	17:25	17:27	17:21	17:25
ר"ת	18:02	17:58	18:00	17:57	18:01	17:59	18:03	17:53	18:02

מצורף מדי שבוע למנויי חוברת כל העלונים

Dirshu

דרשו ד' ועזון

קרן עולמית לחינוך ועידוד לימוד התורה

"נכנס לכאן רבי שלום בער סורוצקין, ואמר שיש מישהו שמוכן לתרום רבע מיליון דולר (!!) עבוד הכוללים, בתנאי שיקבל את הסידור הישן של הרב. מרן הגראי"ל שטיינמן לא הסכים בשום אופן לתת את הסידור, ואמר: 'למה הוא צריך את הסידור שלי?!' איך יכול להיות שלך הוא הרשה לקחת את הסידור?!"

סידורו של מרן ראש השיבה זצוק"ל

הרה"ג רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א, אב"ד סאנטוב, מספר על הסידור האישי שמרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל העניק כמוזכרת לנער שהגיע למצוות

שיש נגיד אחד בפלטבוש שמוכן לתרום רבע מיליון דולר (!) עבור הכוללים, בתנאי שיקבל את הסידור הישן של הרב שטיינמן, ומיד הגיב הסבא בחריפות: 'למה הוא צריך את הסידור שלי? זה עבודה זרה!!' - ולא הסכים בשום אופן לתת את הסידור, ואיך יכול להיות שלך הוא כן הרשה לקחת את הסידור?! אמר לו מחותני: "בוא עמי, ניכנס אל הרב ונשמע מפיו!". נכנסו שניהם אל הרב שטיינמן, ושאל הנכד: "האם זה נכון שהסבא הרשה לו לקחת את הסידור?!". שאל הרב שוב את מחותני: "למה אתם צריכים את זה?", ענה לו: "אני פשוט רוצה איזו מזכרת לבני", אמר לו הרב שטיינמן: "אתם יכולים לקחת אותו"...

סיפר לי הרה"ח ר' שלמה זלמן פרידמן שליט"א, מקרית ויז'ניץ בני ברק, מו"ל 'שיחות קודש' של הגה"ק בעל 'ישועות משה' מויז'ניץ זי"ע, שפעם אחת כששהה מרן האדמו"ר מויז'ניץ שליט"א - על ישראל הדרתו - מקרית ויז'ניץ בני ברק במנוחת הנפש בעיה"ק צפת, נכנס אליו אחד מבאי ביתו ונאמניו של הגאון רבי אהרון יהודה לייב שטיינמן זצ"ל, וביקש מהרבי ברכה להיפקד בוש"ק, לאחר שכבר עברו הרבה שנים מנישואיו, ולא זכה עדיין להיפקד בדבר ישועה ורחמים. שאל אותו הרבי: "הלא בהיותך מקורב אל הרב שטיינמן, אתה יכול בקלות לבקש ממנו ברכה ולמה אתה מגיע אלי?". השיב אותו אדם: "הרב שטיינמן שלח אותי אל הרבי", והמשיך ואמר לרבי, שהרב שטיינמן הוסיף לומר לו: "וזה חז"ל מפורש!" - הרבי הסתכל עליו בתימהון - והלה המשיך ואמר, שהרב שטיינמן אמר דאיתא בחז"ל (מסכת עוקצין פ"ג משנה י"ב): "לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום" - "הויז'ניצער רבי הוא 'כלי מחזיק ברכה', ולכן כדאי שתקבל ממנו ברכה"...

מתוך 'נועם שיח'
מתוך דברי תורה ש"ק פרשת מקץ תשע"ח

סיפר לי מחותני, כ"ק גאב"ד בראד שליט"א, שלפני שנים ביקר בארץ ישראל עם אחד מבניו, שהיה אז עוד לפני בר המצוה. הילד ידע אז בעל פה כמה וכמה פרקי משניות, ולקח אותו אל הגאון הגדול רבי אהרון לייב שטיינמן זצ"ל. כשנכנסו אל הרב שטיינמן, ביקש ממנו לבחון את הילד - והוא נתן לילד תשומת לב מיוחדת - בחן אותו, עודדו, שיבח וחזק אותו.

מספר מחותני, שבעת שבחן את בנו, הבחין שבחדר הסמוך לחדר בו שהה אז הרב שטיינמן, היה סטנדר בו השתמש הרב שטיינמן, וראה על הסטנדר שיש שם סידור ישן שהיה דבוק עם דבק (סקאטש טייפ), וחשק מאוד לקבל את הסידור הזה. ניגש אל הרב שטיינמן ושאל אותו, באם הוא יקנה לו סידור חדש בדיוק כמו הסידור ההוא, אם הוא יוכל לקחת לעצמו את הסידור הזה - הישן. שאל אותו הרב שטיינמן: "למה אתם צריכים את זה?". אמר לו מחותני: "אני רוצה מזכרת לבן שלי", ואמר לו הרב שטיינמן: "אתם יכולים לקחת אותו". מיד התקשר מחותני אל אחד ממקורביו, וביקש ממנו ללכת לחנות ספרים ולקנות כזה סידור בדיוק, ולהביאו מיד אל בית הרב שטיינמן.

כשהלה הביא את הסידור החדש, נכנס מחותני אל החדר ההוא, הניח את הסידור החדש על הסטנדר, ובא לקחת את הסידור הישן לעצמו, אך באותו רגע נכנס במקרה אחד מנכדי הרב שטיינמן, ראה איך שהוא לוקח את הסידור והתחיל לצעוק עליו: "מה אתה עושה?!". מחותני אמר לו שהרב אמר לו שהוא יכול לקחת את זה! אמר לו נכדו: "לא יכול להיות כזה דבר! הסבא שלי לא אמר מעולם שאתה יכול לקחת את הסידור?!". אמר לו מחותני: "הלא הרב אמר לי מקודם שאני יכול לקחת את הסידור, ולמה אתה אומר שאני משקר?!".

אמר לו הנכד: "הלא בשבוע שעבר נכנס לכאן הרה"ג רבי שלום בער סורוצקין שליט"א, מקים רשת הכוללים הנודעת 'עטרת שלמה', ואמר לסבא

הגה"צ רבי שריה דבליצקי, סיפר שהיה צריך להתיר איזה נדר ועלה לביתו של ה'חזון איש' זי"ע. באותו זמן ישב בביתו של החזון"א עוד יהודי שפלפל עמו בתורה. מששמע החזון איש את רצונו אמר: "הנה אני ותלמיד חכם זה שניים אנו, עתה צא נא החוצה והבא יהודי נוסף בכדי שנוכל להתיר לך את נדרך". רבי שריה יצא החוצה, והכניס עמו 'הלך' שלא היה חכם וצדיק...

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על כוחה של גמילות חסדים וזהירות בכבוד כל אדם

לכן יזהר האדם בתוספת זהירות, בפרט בימים אלו, מלפגוע בחברו חלילה. וכבר אמר הרה"ק מווארק"י זי"ע: "כי הנה העולם אומר שימי השובבי"ם ניתנו כתיקון ל'חטא הנודע', אך אני אומר, דבאו לתקן את ה'חטא' שלא נודע, והיינו שפגע בחברו וכדו', ואינו מרגיש שהרג כאן את הנפש ושפך כאן דם, ורציחה ממש נעשתה כאן, ואינו יודע' כמה דמעות הזיל הנפגע מחמתו, וכמה לילות התהפך על משכבו מצער הפגיעה"...

הגה"צ רבי שריה דבליצקי שליט"א, סיפר מאי דבדידה הווי מעשה: בימי חורפו היה צריך להתיר איזה נדר, ולצורך כך עלה לביתו של הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע. באותו זמן ישב בביתו של החזון"א עוד יהודי שפלפל עמו בתורה. מששמע החזון איש את רצונו נענה: "הנה אני ותלמיד חכם זה שניים אנו, עתה צא נא החוצה והבא יהודי נוסף, בכדי שנוכל להתיר לך את נדרך בבית דין של שלושה". רבי שריה יצא החוצה והכניס עמו הלך שלא היה חכם וצדיק... תיכף משכנס החל החזון איש לברר את הפתח שיש לו להתיר את הנדר. לאחר מכן התיישב ועשה התרת נדרים כדת וכדין בכל פרטיה ודקדוקיה, ושלושתם ענו בקול רם 'מותר לך, מותר לך, מותר לך'. משיצא אותו אחד נענה החזון איש לרבי שריה ואמר: "הנה יהודי זה אין לו כל שיג ושיח בהלכה, ולא הבין כלל מה שאמר עתה, לכן, אין כאן כל 'התרת נדרים'. לך שוב והבא יהודי בר אוריין ונתיר לך את נדרך".

מעובדא זו נראה כמה יש להיזהר בכבוד הבריות, שהחזון"א הטריח עצמו לעשות עצמו כאילו הוא 'מתיר נדר', עם כל הסדר המקובל להתרה זו, והכל בכדי שיהודי זה לא יכלם חלילה. הרבה יש לנו ללמוד ממעשה זה, ויש לנו להעמיק בעובדא זו דהחזון איש לא פחות מאשר פסקיו בחושן משפט.

פעם עבר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע ברחובה של עיר, ומצא על הארץ דף הנראה כ'שמות'. התכופף הח"ח כדי לטמנו יחד עם ה'גניזה', אך משהגביה את פיסת הנייר מצא שאין כתוב על גבי הנייר אלא דברים ממילי דעלמא, ואעפ"כ הכניסו לכיסו. וישאלהו ה'מלווה' מדוע לא השליך את הדף למקום שהיה מתחילה? ויענהו הח"ח: "כי לא רציתי שיצטרך עוד יהודי להטריח עצמו ולהתכופף כמוני, מתוך מחשבה כי 'שמות' לפניו, וישליכהו ארצה בראותו כי נייר סתמא הגביה וחוזר חלילה, ע"כ הטמנתיו בכיסי, ובזה מנעתי טרחה וצער מכמה וכמה בריותיו של הקב"ה"...

הגה"ק מטשעבין זי"ע נכנס פעם למעמד 'כתיבת אותיות' בספר תורה, והנה בראשונה נתכבד הגאון לכתוב בספר התורה, אך הוא לא אבה לכתוב ומינה את ה'סופר' שיתכונן בשליחותו את האות. מכיון שאותו גדול וקדוש לא כתב בעצמו, וסמך רק על הסופר, אף שאר המוזמנים לא כתבו בעצמם, אלא מינו כל אחד במקומו את הסופר, שסיים בעצמו את כתיבת כל ספר התורה. לאחר מכן ביאר הגה"ק מטשעבין את מעשיו, שהבחין שבין הנאספים נמצא יהודי המומר לדבר אחד מן התורה, שאינו ראוי לכתוב אות בספר תורה, אלא שלא רצה לפגוע בכבודו ולעכב בעדו מלכתוב אות בתורה, על כן גרם בעקיפין שלא יכתוב איש בספר התורה ולא יכלם יהודי זה.

וכבר ביארו הדורות לדורותיהם בפסוק בפרשתן (מ"ט, ו'): "כי באפם הרגו איש", כי פעמים סגי בעקימת האף (קרימען מיט די נאז) על פלוני, כדי להרגו ולרצחו נפש.

(באר הפרשה ויחי תשע"ז)

בפרשת (מ"ז כ"ט-ל'): "ויקרבו ימי ישראל למות ויקרא לבנו ליוסף ויאמר לו שים נא ידך תחת ירכי... ועשית עמדי חסד ואמת... ושכבתי עם אבותי", כתב ה'חת"ם סופר' זי"ע (ת"מ), כי איתא (ב"ב קטז): "כל המניח בן כמותו כאילו לא מת". והנה כבוא יעקב אבינו לארץ מצרים וראה את גדולת יוסף בנו, את רוב עשרו וכבודו לאין ערוך, החל להיות מיצר - בחשבו: 'הריני מניח בן שאינו כמותי, כי אני עברתי כל ימי כל מיני ייסורים וצער, שעל ידם מזדכך

האדם למאד, ואילו יוסף בני חי בשלווה את רוב ימיו (שהרי מבן שלושים ועד בן מאה ועשר היה מלך במצרים), ומאחר שאינו כמותי ממש הרי לא ייחשב לי כאילו לא מת'.

מיהו, בזוה"ק איתא שכל המרבה בצדקה ובגמילות חסדים, אינו צריך לבוא לידי ייסורים, כי ע"י הגמילות חסד יתעלה למדרגה כאילו קיבל ייסורים כל ימיו. והנה בעל הייסורים נקרא בשם הוזהר הקדוש 'מרא דיד'קין', ואילו בעל הצדקה נקרא 'מרא דיד'קין'. ובזה מבאר

ה'חתם סופר' את הפסוק "ויקרבו ימי ישראל למות", דכאשר ראה בגדולת ועשירות יוסף והבין שאינו בן כמותו, חשב שקרבו ימיו 'למות', לכן קרא ליוסף ואמר לו 'שים נא ידך תחת ירכי' - כלומר, תחת הייסורים שעברו עלי כל שנתי ועל שמם נקראתי 'מרא דיד'קין', תחתם קבל על עצמך - ועשית עמדי חסד ואמת', להיות 'מרא דיד'קין', וע"י ריבוי הצדקה והחסד תהיה בן כמותי, ואחשב כ'לא מת', וכל מיתתי תהא רק 'שכיבה' עם אבותי ולא מיתה, וכך הווה כמו שאמרו (תענית ה'): 'יעקב אבינו לא מת', כי אם שכיבה עם אבותיו.

וזה נמי פירוש הכתוב (נ', ט"ו-כ"א) "ויראו אחי יוסף כי מת אביהם", כי בראותם את רב טובתו של יוסף, חשבו שיעקב אביהם נחשב כ'מת', שהרי לא הניח בן כמותו, ענה להם יוסף "אל תיראו אנכי אכלכל אתכם ואת טפכם", מכאן ואילך אפרנסכם ואעשה עמכם צדקה וחסד, ובזה ייחשב לי כאילו עברתי ייסורים כל ימי חיי, ושפיר הניח אבינו בן כמותו והוא נחשב בין החיים.

ובכלל הצדקה, להיות 'טוב ומיטיב', להיות שקוע ראשו ורובו במה אפשר להיטיב לזולתו, ולהדמות כביכול לה' יתב"ש: 'מה הוא רחום וחנון אף אתה', ואף מי שלא חננו ה' בממון רב, עדיין שייך גביה מצוות צדקה וחסד - והיא הן 'בעשה טוב' להרבות בצדקה וחסד בגופו, ואין צריך לומר שעליו להיזהר במשנה זהירות ב'סור מרע', שלא לפגוע בחברו הן בדיבור והן במעשה.

פתאום החוויר רבי איסר זלמן מלצר. "מה קרה?", שאלה הרבנית בדאגה. "את יודעת שהכנסתי לספר קושיה ותרין של ר' אהרן כהן, וגם קושיה ותרין של ר' חצק'ל סרנא, ורק את ר' משה חברוני לא הכנסתי". "נו, מה הבעיה? ר' משה חברוני הרי לא יקפיד, הוא עניו גדול..."

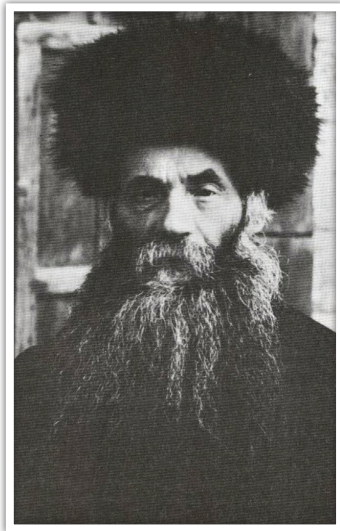
איסר זלמן ועל התמדתו. את זה כולנו כבר יודעים, גם בלי הספור שלך. הספור מראה את שבחו בענין אחר".

וכך ספרה אשתו של רבי איסר זלמן מלצר, על פשר אותו מעשה: "רבי איסר זלמן כתב את חידושי התורה שלו, ואני סייעתי לו לסדר את הכתבים. הוא רצה מאד שהספר יצא לדפוס, ואני רציתי בכך עוד יותר ממנו. הבעיה הייתה, שבגלל קצב ההדפסה האיטי ובגלל העומס, בעלי הדפוס אמרו שרק בעוד חמש שנים יוכלו להדפיס את הספרים! זה היה מצער מאד, שהרי עולם התורה זקוק לספרים של ר' איסר זלמן!

"יום אחד הודיעו לי מבית הדפוס, שמישהו ויתר על ההדפסה שלו. 'אם תביאו לי את הכתבים של ר' איסר זלמן עד מחר, בשמונה בבוקר, הכתבים יכנסו מיד לדפוס. אבל אם תבואו בשמונה וחמש דקות, התור ייתפס, ותחכו עוד חמש שנים', כך הודיע בעל בית הדפוס".

בלילה הגיע ר' איסר זלמן לביתו, והרבנית ספרה לו בשמחה גדולה, שהכתבים יכנסו לדפוס למחרת בבוקר. הכל כבר מוכן ומאורגן, אין שום מניעה להביא את הכתבים להדפסה.

פתאם החוויר רבי איסר זלמן. "מה קרה?", שאלה הרבנית בדאגה. "את יודעת, שהכנסתי לספר קושיה ותרין של ר' אהרן כהן, וגם קושיה ותרין של ר' חצק'ל סרנא, ורק את ר' משה חברוני לא הכנסתי". "נו, ולכן? מה הבעיה? ר' משה חברוני הרי לא יקפיד, הוא עניו גדול..."

"אני לא יכול לפגוע פגיעה כזו",

אמר רבי איסר זלמן. "אני לא אדפיס את הספר בלי קושיה של ר' משה". הרבנית בילה הינדא כמעט התחילה לבכות, אבל רעיון גאוני נצנץ ועלה במוחה.

"תיגש לר' משה חברוני, ותשאל אותו על תרוץ לקושיה ברמב"ם, על אף שאתה כבר יודע את התרוץ. תמחק את התרוץ שאתה כתבת, ותכניס את התרוץ שלו - שיהיה זהה לשלך - ל'אבן האזל'".

בשעה שתיים בלילה הגיע ר' איסר זלמן מלצר אל ר' משה חברוני, כדי לשמוע ממנו תרוץ לקושיה, ולהכניס ל'אבן האזל', כדי שלא יהיה חשש של פגיעה בר' משה...

כזכור, היה באותו לילה עצר, אבל העצר לא הפחיד את ר' איסר זלמן מלצר. הוא בא אל ר' משה חברוני עם 'רמב"ם קשה'. הוא אמר, שלא היה יכול לישון בלילה, והייתה זו האמת לאמתה, וכי היה יכול לישון בעת כזאת?! הן הדפסת הספר תלויה ועומדת על חוט השערה, ובשום אופן אי אפשר להוציא את הספר, אם תהיה בכך פגיעה ח"ו בר' משה.

לאחר שהציג ר' איסר זלמן מלצר בפני ר' משה חברוני את הקושיה האדירה, וקבל ממנו את התשובה, שכבר חידש בעצמו לפני כן, הוא מהר אל ביתו. צריך היה לערוך את הדברים מיד, שבשעה שמונה בבוקר כבר יהיו הכתבים בדפוס...

"ר' איסר זלמן היה מתמיד גדול מאד", אמרה הרבנית בילה הינדא, "אבל הוא לא היה רק מתמיד, הוא גם היה 'מרחם על הבריות'. מאמצים גדולים מאד עשה ר' איסר זלמן כדי להיזהר מכל חשש של פגיעה ח"ו בזולת".

(מתוך הספר 'אדרבא')

"י'נט שקמוז לקבל" (בראשית מ"ט, ט"ז) וברש"י: עול תורה.

גדולי ישראל שבכל הדורות היו ידועים במידת הרחמים שלהם, וברגישותם הגדולה לצרכי הזולת ולרגשותיו.

רבי איסר זלמן מלצר זצוק"ל, היה דודם של שלשה מראשי ישיבת חברון - רבי אהרן כהן, רבי יחזקאל סרנא ורבי משה חברוני. בהלווייתו של רבי איסר זלמן, עמד רבי משה חברוני ובקש לספר ספור מדהים, על אהבת התורה של דודו:

בארץ ישראל התנהל באותה תקופה, מאבק עקוב מדם בין האנגלים לבין המחתרת היהודית. בזמנים מסוימים הכריזו האנגלים על עזר - אסור לצאת מהבית בלילה, החל מהשעה שש בערב ועד השעה שש בבוקר. חיילים בריטים פטרלו ברחובות, לפקח על ביצוע העצר. כל אזרח שנמצא מסתובב ברחוב, נלקח למעצר או - אם נראה חשוד ומסוכן - אפילו נורה על ידי החיילים. בשעת לילה מאוחרת ישב רבי משה חברוני בישיבה ולמד. השעה הייתה שתיים בלילה, כשנשמעו דפיקות על הדלת. הוא נבהל ונחרד, הבריטים באים! מה הם מחפשים בישיבת חברון? הם חושבים שמישהו החביא כאן 'סליק' של נשק?!

מה יהיה? הוא בכלל לא יודע אנגלית, ואין לו דרך לתקשר איתם. הוא התפלל מעומק לבו, ובקש מה' שיעזור לו. אחר כך ניגש אל הדלת, ושאל בקול קצת רועד: "מי שם?". ואז הוא שמע קול עונה לו באידיש: "דער פעטער" (- הדוד).

הדוד?? בתחושת רווחה גדולה הוא פתח את הדלת, ורבי איסר זלמן מלצר נכנס פנימה.

"למה הגיע הדוד פתאום לישיבה?", תהה רבי משה חברוני. "והרי יש עזר, ומסוכן להסתובב בחוץ!". אמר לו הדוד, רבי איסר זלמן: "ישבתי בבית עם רמב"ם קשה, והייתי זקוק בדחיפות לתרוץ על הקושיה. את מי יכולתי לשאול בשעה כל כך מאוחרת בלילה? אמרתי לאשתי: 'ר' משה חברוני, האחין שלנו, וודאי אינו ישן עכשיו. הוא יושב בישיבה ולומד. אלך אליו, ונלבן יחד את הקושיה ברמב"ם'".

"עמדתי נדהם מגודל אהבת התורה של הדוד", אמר רבי משה חברוני בהספדו. "הוא טרח ובא בשעה שתיים בלילה, בעיצומו של עזר, מאחר שלא היה יכול להישאר בלי תרוץ על הקושיה! לאחר מכן", המשיך רבי משה וספר בהספד, "רבי איסר זלמן הסביר לי את הקושיה האדירה שהציקה לו. התפללתי לה' שיאיר את עיני, ואמרתי תרוץ. רבי איסר זלמן מלצר היה מאושר.

"הוא פנה ללכת, אבל אני הפצתי בו: 'דוד, בבקשה תישן כאן! מסוכן לצאת עכשיו לרחוב!'.

'אני צריך לכתוב את החידושי', הוא אמר.

'בסדר, אפשר לכתוב כאן!'.

'לא, אני צריך לכתוב במחברת שלי. אני לא יכול לכתוב כאן, רק בבית'.

"החלטתו הייתה נחושה, ומה יכולתי לעשות?!

"ראו מה זאת אהבת תורה! ראו עד היכן התמדתו המופלאה של רבי איסר זלמן מלצר!"

את כל זה סיפר רבי משה חברוני בשעת ההלוויה.

ב'שבעה', כשבא רבי משה לנחם את הדודה הרבנית, הזכירו בני הבית את הספור שספר בהספד.

אמרה לו הדודה: "לא כך היה המעשה".

"לא כך היה?", תמה רבי משה חברוני. "והרי בעיני ראיתי ובאזני שמעתי. הוא בא אלי בעיצומו של העצר..."

"נכון", אמרה הדודה, "הוא בא אליך בעיצומו של העצר, אבל כל המעשה שונה לחלוטין. אתה ספרת את הספור, כדי ללמד על אהבת התורה של רבי

הטיסה החלה, ולפתע נשמע רעש נורא ואיום מכיוון המנועים. לב כולנו 'נפל'. זה היה איום ונורא! ראינו את המוות מול העיניים! מתברר שתקלה חמורה קרתה והגלגלים אינם יכולים להיפתח, כך שבגדר הטבע אין לנו דרך לחזור בריאים ושלמים אל היבשה...

הרה"ג ר' יצחק רוזנגרטן שליט"א, אשר זכה לשמש את מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, בשיחה מיוחדת

יְיָבֹרַךְ אֹתָם" (בראשית מ"ט, כ"ח)

זכיה גדולה נפלה בחלקכם, בהיותכם האיש אשר רבינו זצוק"ל נאות שימשו, כנהג המוליכו ומביאו לאן שיצטרך. איך זכיתם לכך? ומה זכור לכם מאלפי הנסיעות הקצרות והארוכות בהן ישב רבינו זצוק"ל בכיסא הסמוך אליכם?

"אחד המניעים העיקריים לרכישת את הרכב לפני כשלושים וחמש שנה, היה כאשר ראיתי לא אחת את רבינו עולה כאחרון העם אל התחבורה הציבורית, נדחף ונדחק כדי להגיע אל מקום חפצו, אם להשתתף בשמחות ואם לצרכים רפואיים. הדבר העיב עלי מאד והצטרף אל מכלול הסיבות בגינן רכשתי את רכבי הראשון. לאחר הרכישה פניתי אל רבינו ושחתי לו

לפי תומי שרכשתי רכב, ושאלתי האם יסכים שמכאן ואילך אקחנו למחוז חפצו כשיצטרך לנסוע, וכך ייחסך ממנו ביטול תורה רב? רבינו נענה בחיוב ואני הייתי המאושר באדם.

"מאותו רגע ואילך זכיתי ללוות את רבינו כמעט בכל נסיעותיו. בדבר הזה היו שותפים גם בני ביתי, שהסכימו לצאתי לדרך בכל עת ועונה, לכבודו ולעזרתו של רבינו. לא משנה אם היה זה בשעת לילה מאוחרת, מיד אחרי שחזרתי מחו"ל או בערבי פסחים, כשלקחתי את רבינו לשהות ב'ליל הסדר' בבית בנו, 'יבדלחט"א הגאון רבי משה שליט"א.

"במשך הנסיעות הרבות, היו אינספור פעמים שרבינו ישב שקוע בלימודו, מתוך ספר או מתוך שרעפיו. היינו יכולים לנסוע דרך ארוכה לעיר אחרת וחזור, כשבכל אותו הזמן רבינו לא פוצה את פיו אף לא פעם אחת, אלא יושב ודומם מתוך התעמקות מוחלטת בתורתו

הקדושה. מאידך, היו פעמים רבות שרבינו פתח ושוחח עמי ועם המתלווים בלימוד, ולפרקים היה אף מספר דבר מה או מצטט שיחה נאה, מבית מדרשם של רבותינו מאורי הדורות. תקופה ארוכה מאד אף הייתי מבקש את רשותו של רבינו, להקליט את השיחות הללו למען יישארו למשמרת. הקלטות רבות, בעלות תוכן רוחני בלתי מתומחר, שמורות עמדי, ואולי יבוא יום והעולם יזכה להיחשף אליהן...

"אני זוכר שהיו כאלה שטענו שלא נכון אני עושה בהקלטות אלה, ובאחת ההזדמנויות שטחתי את הטענות באוזני מרן ראש הישיבה, ושאלתי האם אכן יש מה בדברם ושמה אכן לא ראוי אני עושה, כשאני מקליט את כל אותן שיחות פרטיות? רבינו השיב לי אז, ודבריו חרוטים בנשמתי עד עצם היום הזה: 'אדם צריך להיות מוכן 24 שעות ביממה שיקליטו אותו ויתעדו את מעשיו', כי אכן אצלו הייתה כל מילה שקולה ומדודה בפלס, ולא משנה אם המדובר היה בשיחות ציבוריות לאוזני רבבות שומעי לקחו, או בשיחה פרטית בנסיעה קצרה או ארוכה...

"דבר מופלא אני יכול לציין, שבמשך כל עשרות השנים בהן זכיתי להסיע את רבינו מאות ואולי אלפי פעמים, לא אירע אפילו פעם אחת, שהוא לא בירך אותי בברכת 'יישר כוח' בסיום הנסיעה. זכורה לי פעם אחת, שהוא ירד מהרכב בעודו מדבר בעניין נוהץ עם אחד שהתלווה אליו, אולם תוך כדי דיבור עם אותו אחד, חזר לאחור בכדי לברך אותי בברכת ה'יישר כוח'. כך בכל דבר ודבר שזכיתי לעשות עבורו, עד יומו האחרון ממש, כל פעם הודה לי ובירך אותי. כך גם בערב האחרון, עוד קודם הסתלקותו, עוד זכיתי לקבל את ברכתו כברכת תודה.

"אני מוכרח לציין -- שמעולם, אבל מעולם, לא ביקש רבינו ממני שאסיע אותו למחוז מבוקשו. זאת באשר הקפדתו הבלתי מתפשרת שלא לבקש

'טובה' מאף אחד, לעולם. הוא רק היה מספר לי שברצונו להגיע כעת למקום כזה או אחר... אבל כל נימה של בקשה לנסיעה לא נשזרה בין מילותיו..."

"לא לחינם ליווה אותי רבנו עד גרם המדרגות!"

• מטבע קרבתכם המרובה אל מרן ראש הישיבה זצוק"ל, לבטח הייתם עדים לסיפורי מופת שהראו שאכן ראש הישיבה נמצא עמנו על הארץ, אולם ראשו מגיע השמימה. מה תוכלו לספר לדורות הבאים מסיפורים אלה?

נשימתו של רבי איצ'ה שליט"א הופכת לעמוקה יותר, וקולו נשנק: "הראש ישיבה היה כל כולו מופת! כל כולו קדושה עלינה וזהירות מופלגת ביותר!

כל רגע ורגע ממילויני הרגעים שהרכיבו את 104 שנות חייו היה כליל השלימות, כליל הזהירות... לא משנה כמה שהיתי במחיצת קודשו, עדיין כל אימת שהגעתי לביתו, התמלאתי באימה וביראה, ברתת ובזיע... ידעתי שכל הגה שאני מוציא מפי צריך להיות מזוקק בתכלית האמת, בתכלית הרצינות... "אספר לכם מעשה פלא מקדושתו של רבינו, ומהרגשתו את העתיד להיות ואת המתרחש במרחקים:

"לפני שש שנים, במוצאי ל"ג בעמר, נכנסתי אל הקודש פנימה יחד עם הגאון רבי משה לבל שליט"א, ראש ישיבת 'תורת חיים' במוסקבה,

שהייתה תחת נשיאותו של רבינו, כדי לקבל ברכת פרידה טרם אנו טסים לארה"ב, לגיוס כספים למען הישיבה ופעילות הקירוב, בחבל הארץ הסובייטית. באורח פלא לא הסתפק רבינו בברכת הדרך אלא התרומם ממקומו בשארית כוחותיו, וליוונו עד גרם המדרגות המוליך לרחוב. פליאה עלתה בלבי, אולם המשכתי בדרכי (מאוחר יותר שמעתי שהרב ישראל פרידמן, עורך 'תד נאמן' ששהה במקום, שאל את רבינו אמאי הוא מלווה אותנו כך, ורבינו השיב: 'ליווי זה שמירה!', סתם ולא פירש).

"עלינו למטוס לאחר חצות הלילה והטיסה החלה, לא חולפות דקות ארוכות, ולפתע נשמע רעש נורא ואיום מכיוון המנועים. לב כולנו 'נפל'. זה היה איום ונורא! ראינו את המוות מול העיניים! מתברר שתקלה חמורה קרתה, והגלגלים נתקעו כשנשבר הכן בצורה שאינם יכולים להיפתח, כך שבגדר הטבע אין לנו דרך לחזור בריאים ושלמים אל היבשה... כמה אמריקאים ששהו במטוס הצליחו להתקשר לארה"ב ולמסור את דבר הסכנה, ועד מהרה פשטה השמועה בכל רחבי ארה"ב והמוני יהודים נעמדו לתפילה.

"דיד אישי שלי המתגורר בלייקווד, שמע אף הוא את השמועה הנוראה ומיהר לצלצל לבני ולהעירו משנת... בני מיהר להודיע לרבינו (דרך נכדו הרב גדליה הוניגסברג שליט"א ששהה אז, בשעה 4 לפנות בוקר, אצל רבינו בלימוד הקבוע), על הסכנה הנוראה החופפת על ראשי יחד עם עוד מאות יהודים שהיו על הטיסה. רבינו פתח באמירת תהלים עד זמן תפילת שחרית כוותיקין... אדהכי והכי הספיק הקברניט לרוקן את מכל הדלק לתוך הים והתכונן לנחיתה המסוכנת... רבינו סיים את התפילה, ומיד אחר אמירת הקדיש, אותו היה אומר כל יום בסיום התפילה, הסתובב והפטיר: 'לאיצ'ה היה כעת נס גדול!... ואכן, רגעים קודם לכן נחת המטוס בצורה פלאית ושקטה עד שאיני זוכר נחיתה כה רגועה באף אחת מטיסותי המרובות..."

"הכרתי שני צדיקים בדור שעבר, שהיו גדולי עולם, ושניהם היו מיוחדים במידת השתיקה. לאחר פטירתם, שניהם הפכו ל'ראשי המדברים' בעולם..."

הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א, מספר מה הסביר לו רבי יהודה צדקה זצ"ל, על גדולי העולם וזכירתם הגדולה

אתה רוצה ללמוד 'שלחן ערוך'? - אתה פותח מיד 'משנה ברורה'. בלי זה אי אפשר להבין. הוא מביא לך את הרמ"א, את ה'מגן אברהם', את ה'חיי אדם' - ים של פוסקים ובאור הלכה, ודרך זה אתה למד על היקף הגדלות של אותו אדם צנוע, שלא דיבר על עצמו מעולם. ה'כף החיים' הותיר אחריו אוצר בלום של שמונה כרכים על 'אורח חיים', ועוד שני כרכים על 'יורה דעה' - חבור הלכתי שהוא אחד החשובים והמרכזיים ביותר לעדות המזרח, ועוד ספרים נוספים.

דווקא מי ששותק זוכה לעלות למדרגות עצומות, ולהשמיע קולו מסוף העולם ועד סופו!

רחל אמנו, שהייתה מיוחדת בשתיקתה, זכתה שדווקא קולה הוא זה שנשמע. היא

זכתה לצעוק על גלות בניה, והיא זו שבוכה עליהם מדי לילה בלילה: "קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים, רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה כי איננו". וקולה נשמע! "כה אמר ה', מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה כי יש שכר לפעלתך... ושבו מארץ אויב".

היא, שהיתה שותקת, היא היחידה שקבלה את רשות הדיבור! לה, ורק לה, הקב"ה שומע!

(מתוך דורש ציון ויצא)

"ואני כבאי מפדן... רחל בארץ פנעו" (בראשית מ"ה, ו')

ראש הישיבה רבי יהודה צדקה זצ"ל, אמר לי: "דע לך, הכרתי שני צדיקים בדור שעבר שהיו גדולי עולם, ושניהם היו מיוחדים במידת השתיקה". הראשון היה ה'חפץ חיים', שהיה מסתיר את עצמו ונוהג בצניעות ובענווה יתירה. הוא נהג ללכת בעצמו למכור את הספרים שכתב, איש לא ידע שהוא עצמו כתב את ה'משנה ברורה'. אנשים היו מכנים אותו 'מוכר הספרים'... הוא גם היה נראה פשוט, בלי שום פריט לבוש רבני. פעם ארע שנסע בעגלה, ותוך כדי נסיעה הזכיר העגלון את ה'חפץ חיים' ודבר בשבחו. ה'חפץ חיים' שמע את דבריו והגיב בביטול: "נו, גם כן צדיק"... העגלון נחרד, כיצד מדבר הנוסע שלו? איך הוא פוער את פיו נגד קדשי ישראל? הוא גער בו: "שתוק, וכי יודע אתה מיהו החפץ חיים?". והנוסע המשיך להתחצף: "הוא בשר ודם, כמוני וכמוך"... העגלון לא יכול לשאת יותר את הזלזול, וזרק אותו מן העגלה באמצע הדרך...

בשבת שלאחר מכן הגיע העגלון לשבות בעיר מסוימת. הודיעו כי ה'חפץ חיים' יבוא לדרוש שם, ובהתרגשות גדולה המתינו כולם לדרשתו. כשראה העגלון כי הדרשן הוא לא אחר מאשר הנוסע שאותו זרק מן העגלה, התעלף במקום...

ה'חפץ חיים' הנחיל לעולם כולו את הענין של 'שמירת הלשון' והזהירות מדיבורים אסורים, והוא עצמו היה סמל ודוגמא ליכולת לשתוק, להצניע עצמו ולא לומר מה שאצל כולם יוצא מיד החוצה.

האדם השני שאותו ציון רבי יהודה צדקה, היה ה'כף החיים', רבי יעקב חיים סופר זצ"ל. הוא היה יושב ולומד בבית הכנסת 'שושנים לדוד', ואף אחד לא שמע אותו. במשך קרוב לארבעים שנה נהג לשבת ולכתוב דברים, והכל בשקט ובצנעה. "הנה" - סיים הרב צדקה - "לאחר פטירתם, שים לב מי הם 'ראשי המדברים' בעולם? ה'משנה ברורה' ו'כף החיים'... אי אפשר לזוז בלעדיהם!".

<< המשך מעמוד קודם

"כזו הייתה קדושתו המופלגת של רבינו, שבעיניו הטהורות צפה והביט למרוחק!"
• במהלך השיחה המרתקת, מספר לנו רבי איצ'ה שליט"א סיפור פלא, המלמד על פקחותו הטהורה של רבינו, על הזהירות המופלגת בכך אדם לחברו ועל האחריות שהוא חש כלפי תלמידיו:

"לאבי מורי היה עסק בשווייץ, מקום מגוריו. כאשר בא בימים, החליט שברצונו לעזוב את ניהול העסק ולהקדיש את שארית חייו ללימוד התורה (אבי היה תלמיד חכם גדול מאד ואף רבינו העיד עליו נצורות). ההצעה הייתה שאני אשוב לשווייץ לנהל שם את העסק, שפרנס את כל המשפחה המורחבת. ההצעה הגיעה לפתחי ואני עליתי למעונו של רבינו, לשאול בעצת האורים ותומים.

"רבינו הרהר קלות והשיבני: 'תוכל לנהל את העסק, רק בצורה כזו ששבוע אחד תשהה כאן בארץ ושבוע אחד תשהה בשווייץ, כך לסירוגין' (זה היה בזמנים שטיסות מזדמנות לא היו דבר שבשגרה). שגרת את התשובה לאבי וחיכיתי למענה פיו. משחלפו שבועיים ולא קיבלתי ממנו הזמנה נוספת להגיע לשווייץ חייגתי אליו, והוא אמר לי שהסדר הזה של הטיסות החוזרות ונשנות אינו נראה לו, על כן עלי או להישאר בארץ או להגיע לשווייץ להתגורר שם.

"מסרתי את התשובה לרבינו והוא השיבני נחרצות: 'לא! אתה לא נוסע לשם, אלא נשאר כאן על התורה ועל העבודה!'. התפלאתי: 'הלא ראש הישיבה בעצמו הציע לי לפני שבועיים לנהל את העסק לסירוגין, וכעת התשובה היא כה נחרצת לשלילה'. ומרן ראש הישיבה השיב לי תשובה, שיותר ממה שהיא 'מענה', היא דרך חיים: 'אביך עמל כל חייו להקים ולקיים

את העסק המשפחתי. לא נאה היה אם היית משיב לו תיכף בשלילת בקשתו. צריך להתחשב ברגשותיו ולהבין ששלילה מוחלטת תוכל להביא לו לכאב לב... אבל אחרי הכל, אני לא חושב שאתה צריך לעזוב את חיי התורה כאן ולשוב לשווייץ מולדתך, ובכלל, לא טוב הדבר כשאב ובנו מצויים יחדיו בנבכי אותו עסק... על כן השאתיך עצה כזו, שמצד אחד היא מראה לאביך שאתה מוכן ומזומן לעזור עם העסק, אבל מאידך גיסא, ברור היה לי שלא יקבל את הצעת הסירוגין, כך יצאו שני הצדדים נשכרים".

"כאן הוסיף לי רבינו משפט אחד, שלימד אותי עד כמה גדול בישראל נושא באחריות את השאלות המגיעות לפתחו: 'אני שמח שהענין ירד מהפרק, כי חששתי שמא פן ואולי אביך כן יסכים להצעת הסירוגין... כל השבת התפללתי שלא יסכים!'. וכשרבינו אמר 'כל השבת', זה אומר 'כל השבת', פשוטו כמשמעו ללא מיליגרם של גוזמא..."

"על שלוש אלה אני מתפלל בכל שמונה עשרה!"

מספר איש שיחנו שליט"א: "לפני תקופת זמן, כשגזירת השחיטה (או המילה) בוטלה מעל ראשם של יהודי גרמניה, נכנסתי אל רבינו ובישרתי את הבשורה הטובה. רבינו שמע, עיניו אורו ונהרה של חדווה נשפכה על פניו. באותה שעה הוא גילה את אוזני: 'שמחה גדולה היא בשורה זו עבורי... שכן שלוש פעמים ביום, לפני 'היו לרצון' בתפילת העמידה אני מבקש בקביעות על שלוש גזירות המטרידות את מנוחתי: על גזירת הגיוס המאיימת לקרוע נערי ישראל מתורתם, על גזירת השחיטה וגזירת המילה הטורדת את שלוות אחינו בני ישראל שבגולה".

(מתוך מוסף מיוחד 'רבא דעמיה' עיתון המבשר)

"התברר שיהודי תושב העיר שתל בכוונה מצבה מזויפת, אחרי שהקומוניסטים החריבו את בית העלמין הישן, רק כדי שהדורות הבאים ידעו שכאן בעיר היה טמון יהודי צדיק וקדוש"

סופר 'המבשר', הרב שמעון טיקוצקי, מספק הצצה אל מאחורי הקלעים של המדור 'עדה המצבה הזאת' שבעריכתו, המתפרסם מדי שבוע בתוספת 'המבשר' - תורני

"קברו אתי אל אבתי" (בראשית מ"ט, כ"ט)

"המדור הביא במהלך השנים את סיפוריהן המיוחדים של מצבות גדולי ישראל מכל החוגים והעדות, מווילנא ועד מעז'בוז, מבגדד שבעיראק ועד קשינב שבאוקראינה, גדולי ספרד כמו גאוני ופוסקי מרוקו וטוניס, מאורי התורה והמוסר כמו ענקי החסידות".

• כיצד אתה מגיע לחומרים המרתקים הללו?

"מדובר בעבודת נמלים, ובחיפוש אינטנסיבי אחר חומרים. מאז קיבלתי על עצמי את עול העריכה של המדור הזה, לפני שבע שנים כאמור, לא הפסקתי אפילו לרגע את החיפוש. כמובן שאני לא משקיע בו את כל שעות היממה, אבל אני תמיד נשאר עם אוזניים כרויות ועם עיניים פקוחות, כדי לאתר עוד סיפור מעניין על מצבה כלשהי, בכל בית עלמין יהודי ברחבי העולם. כשאני פוקד את ציוני הצדיקים בבתי העלמין בארץ ובעולם, אני תמיד מסייר בין שורות הקברים, ומחפש אחר מצבה עם סיפור. באחת הפעמים אפילו פרסמנו חידה של ממש ב'המבשר', בעקבות מצבה שהתגלתה בבית קברות בעיירה נידחת באירופה, שגם טובי החוקרים בתחום נלאו מלפענח את הנוסח הכתוב בה, זאת על אף שהצלחנו לקרוא את המילים עצמן. כמובן ש'תשועה ברוב יועץ', ואחד הקוראים ידע לפתור את החידה לשמחתי ולשמחת הקוראים כולם".

• ובכל זאת, מהיכן מגיעים החומרים?

"מטבע הדברים למדתי היכן המקומות הנכונים לחפש אותם. כך למשל לפני כשנה יצאתי למסע

נדיר מסוגו, בן כמעט שבוע ימים, עם ישראל מאיר גבאי באוקראינה, במהלכו דליתי ממנו אוצר שלם של סיפורי מצבות מרעישים שנפרשו לפני קוראי 'המבשר'. בין היתר, הבאתי אז סיפור מדהים על שתי המצבות של הרבי ר' פנחס מקוריץ זיע"א, המצבה האמתית והקבר המזויף שבבית העלמין האחר, כשהתברר שיהודי תושב העיר שתל בכוונה מצבה מזויפת, אחרי שהקומוניסטים החריבו את בית העלמין הישן, רק כדי שהדורות הבאים ידעו שכאן בעיר היה טמון יהודי צדיק וקדוש.

"יש גם קוראים נאמנים שמשתפים אותי מדי פעם במצבות מעניינות שהם נתקלו בהן. כמובן שבספרות התורנית מצויים בין השיתין לא מעט סיפורי מצבות וקברים, כך לאחרונה למשל, מצאתי בצוואה של הרבי ר' שלום משאץ זצוק"ל שהתגורר בלונדון, את התייחסותו לנוסח המרטיט שהוא עצמו רשם על המצבה של בנו זצ"ל, שנפטר עוד בחייו. כמובן שהסיפור המלא פורסם יחד עם תמונת המצבה בביה"ח ענפילד בלונדון".

• מה בעצם המסר של המדור הזה?

"המדור הזה כולל קודם כל הרבה מאוד סיפורים מופלאים על צדיקי הדורות, ועדויות חרוטות באבן לגודל קדושתם. סיפורי מצבות טומנים בחובם עולם שלם של הווי ועבר יהודי מפואר, של קהילות יהודיות ומנהגים עתיקי יומין, שלא זכה עד כה לבמה מיוחדת משלו. מעבר לכך, יש כאן מסר מאוד חזק שאומר שאנחנו לעולם לא נשכח את אלו שהיו ואינם, כי הקיום שלנו מבוסס על הפעולות שלהם אז, לפני מאות שנים. זהו מסר של כבוד לדורות הקודמים, ובמיוחד למנהיגי העדה וגדולי התורה, נוחם עדן".

לעומת רבים מגויי הארץ, אשר אינם מייחסים חשיבות רבה לקברותיהם של הנפטרים, ואחרי דור או שניים אין איש יודע מי נקבר והיכן. עם ישראל משחר קיומו, ידע לכבד את הנפטרים לא רק בעת פטירתם וקבורתם, אלא גם אחרי מאות ואפילו אלפי שנים.

כשיהודי כותב את המצבה להוריו, או חלילה לבניו שאמורים היו לספוד

לו ולקבור אותו כראוי, הוא מייחס משנה חשיבות לנוסח שיופיע על המצבה, מתוך ידיעה כי הנוסח הזה יישאר לדורות, וגם בעוד מאות שנים ימצאו צאצאיו את הקבר המסומן, ויקראו בחרדת קודש את שנכתב עליו.

ברוב המקרים, הנוסחאות על המצבות הן די אחידות. יקיריו של הנפטר כותבים את שמו, שם אביו, שנת פטירתו ולפעמים גם תאריך הלידה והעיר בה נולד. אך פה ושם, תוכלו למצוא מצבות המספרות סיפור חיים שלם, בכמה מילים בודדות. תוספת של מילה

או שתיים לנוסח, טומנת בחובה סיפור שלם עם עלילה, רגע משבר, וסיפורי נס והודיה.

במדור 'עדה המצבה הזאת', המופיע מדי שבוע בגב הגיליון התורני של 'המבשר', מביא הסופר ברוך הכישרון הרב שמעון טיקוצקי, את סיפורן של מצבות נעלמות, הפזורות בבתי החיים ברחבי ארץ הקודש, באירופה ובארצות ערב, ואיתן סיפורים מדורות עברו.

"סיפורי מצבות הוא תחום מרתק, לעתים מילה אחת במצבה טומנת בחובה סיפור שלם, עולם ומלואו שבקשו להנציח לדורות", אומר הרב טיקוצקי בראיון מיוחד ל'לקראת שבת'. "במקרים רבים מדובר בעבודת מחקר חובקת יבשות ומדינות, כשאני מסתייע לא פעם בחוקרים ואנשי שם בתחום, שמסייעים בפתרון המצבות ובפענוח הסיפור הטמון מאחוריהן. בנוסף, המדור משתדל להביא תמיד את תמונת המצבה המדוברת, כאשר כדי לאתר תמונה של מצבה נדרשת לא פעם עבודת נמלים, במיוחד כשמדובר במצבה שכבר אינה קיימת כיום ונהרסה במהלך השנים.

"במשך השנים העלה גם המדור את סיפורן של כמה מצבות צדיקים לא ידועות, ותרם לחידוש העליה וההשתטחות עליהן".

הרב טיקוצקי מספר על חבלי הלידה של המדור: "לפני שבע שנים, כשהחל המדור להתפרסם, היו רבים ששאלו ופקפקו אם יש מספיק חומר למדור כזה, וכמה זמן זה יחזיק מעמד? היום כשהמדור נכנס לשנתו השביעית, והספיק בסייעתא דשמיא להפוך לאחד המדורים יקרי הערך בעיתונות התורנית, דומה שזו התשובה הטובה ביותר לשאלה.

פעם נודעתי אודות גביר אדיה, שעסקיו מסתעפים סביב כל העולם, וביקשתי להיפגש עמו, בכדי להתרימו עבור הישיבה. הלה טרוד היה בעסקיו, ובסופו של דבר נקבעה הפגישה לשעות הבוקר המוקדמות. השכמנו קום אני ומלווי, התפללנו, ונחפזנו לדרכנו. כאשר הגענו התברר שאיחרנו את המועד...

הגאון רבי מרדכי גיפטר זצ"ל, מספר על פגישתו עם העשיר הגדול

בגידול הילדים ובפרנסתם. אמר לו אותו תלמיד חכם: "שמעתי עליך שנעשית מטופל בבנים, ויש לך טרדות רבות. אולם חייב אתה לקבוע עתים לתורה. טוב היה אילו היית לומד בקביעות לפחות פרק משניות או דף גמרא ביום". השיב לו האברך: "הורגלתי בישיבה ללמוד עשר שעות ביום. איזו חשיבות יש ללימוד פרק משניות אחד? כשאפנה מעסקי, אחזור ללמוד עשר שעות ביום כימים הראשונים".

השיב לו: "אמשול לך משל למה הדבר דומה: לאדם שנעשה חולה וחלוש. נתן לו הרופא תרופות לחולשתו, וצווה עליו שלא להיכנס לבית המרחץ במשך שנה. ויהי היום, לאחר כמה חדשים, נתאווה האיש ללכת לבית המרחץ. כיון ששהה שם כשעה, נחלש עד שהיה קרוב לעילפון. מיד רץ למקווה של מים קרים, כדי להתקרר מעט, אך המקווה היה סגור.

"יצא האיש החוצה, והביא לעצמו ספל מים קרים, שפכם על לבו ועל פניו שלא יתעלף. הייתכן שיאמר, כי חפץ הוא דווקא במקווה שלמה כדי לקרר את עצמו, ואין לו חפץ בספל מים?! ואם יאמר כן, אך לשוטה יחשב! אף בעניינך כן הוא, אין לך לתור אחר לימוד שאינו בהישג ידך, אלא מה שתוכל לעשות בלימוד התורה, עשה!".

דרך ארץ קדמה לתורה

לימוד התורה חייב להיות מלווה בדרך ארץ, וכמו שאמרו חז"ל (אבות פ"ג משנה י"ז): "אם אין דרך ארץ אין תורה", רצה לומר, שצריך תחילה לתקן את עצמו במידות, ובזה תשכון התורה עליו, שאיננה שוכנת לעולם בגוף שאינו בעל מדות טובות.

רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, היה רגיל לנסוע מדי פעם לעיר חברון, להשתתח על קברי האבות. בדרך כלל היו מתלווים אליו בחורים הלומדים בישיבתו, ורבי איסר זלמן היה נכנס עמם לבקר במעונו של הסבא מסלבדוקא, שהתגורר בחברון.

"היום הבאתי עמי את הגדול שבכולם!", הכריז רבי איסר זלמן באחד מביקוריו. "עילויי שהעולם עוד ירעש ממנו!". שמח הסבא לקראתם, והזמינם להסב עמו ליד השולחן. תוך כדי הארוחה, הבחין הסבא שהעילוי הצעיר היושב לידו, מלקט באצבעותיו גרגירי סוכר שנפלו על השולחן, ומכניסם לפיו.

לא מצא הדבר חן בעיניו, בחשבו כי יש בזה פגם בהלכות דרך ארץ ונימוס, אולם שתק ולא העיר לו מאומה. כשיצא הבחור, אמר הסבא להבי איסר זלמן: "אם הבחור לא ישנה את הליכותיו, לא רק שהעולם לא ירעש ממנו, אלא הוא יגדל כעם הארץ, ולא תהיה לו שייכות עם התורה". בדברים אלו סיים הסבא את אותה פגישה.

רגיל היה המשגיח רבי מאיר חדש זצ"ל לספר לתלמידיו את הסיפור, תוך שהוא מוסיף: "הכרתי את העילוי בצעירותו ובזקנותו, ואכן הסבא צדק..." (מתוך הספר 'להתענג בתענוגים' - עם רבותינו בפרשת השבוע)

"יששכר חמור גרם רבץ בין המשפטים וירא מנחה כי טוב... ויט שכמו לסבל" (בראשית מ"ט, י"ד - ט"ו)

אחד מארבעים ושמונה קניינים שהתורה נקנית בהם הוא "ביישוב", (אבות פ"ו משנה ה) כלומר, מנוחת הנפש ויישוב הדעת.

ויש לשאול, שהיה ראוי, אם כן, שתינתן התורה דווקא בארץ ישראל, כאשר נמצאים איש תחת גפנו ותחת תאנתו, ולא במדבר שמם, אחרי שהשתעבדו ועונו במצרים בעבודת פרך?

עמד על כך המשגיח רבי ירוחם ליוואויץ זצ"ל, בספרו 'דעת תורה' בפרשתנו, והוא מבהיר את הענין לאשורו: מנוחה היא אמנם קנין נחוץ להשגת התורה, אבל מהי 'מנוחה'? זאת לימדנו הבורא דווקא על ידי נתינת התורה במדבר. אנשי העולם סוברים כי מנוחה פירושה, מנוחת הגוף. אך לאמיתו של דבר טעות היא בידם, שכן אדם המתרגל לחיות במנוחה, בתנאים נוחים שלא חסר לו מאומה, אם מגיע מצב שונה במקצת ממה שהורגל בו, כבר הוא מאבד את יישוב דעתו.

שבת יששכר התברך במידה זו של מנוחה, ידוע ידע, כי להשלמת התורה וקניינה עליו לרכוש מנוחה אמיתית, היא מנוחת הנפש, מה עשה? "ויט שכמו לסבל", הוא התרגל לסבל, לשבור את הגוף, ועל ידי שבירת הגוף באה המנוחה האמיתית. כך הגיעו לכדי "וירא מנוחה כי טוב", דווקא על ידי "ויט שכמו לסבל".

את המעשה הבא, סיפר רבי מרדכי גיפטר זצ"ל, ראש ישיבת טלז:

"פעם נודעתי אודות גביר אדיה, שעסקיו מסתעפים סביב כל העולם, וביקשתי להיפגש עמו, בכדי להתרימו

עבור הישיבה. הלה טרוד היה בעסקיו, עד שכמעט ולא מצא פנאי לקבוע פגישה אתי. בסופו של דבר, נקבעה הפגישה לשעות הבוקר המוקדמות. השכמנו קום אני ומלווי, התפללנו ונחפזנו לדרכנו. כאשר הגענו, התברר שאיחרנו את המועד. הגביר היה בעיצומה של שיחת טלפון, ומי ידע עד מתי תתמשך. לא הייתי בידינו ברירה אלא להמתין.

כאשר סיים סוף סוף את שיחתו, ניגשתי אליו ואמרתי לו: 'ימחל נא לי כבודו, אין בכוונתי להתרימו, כי אם להציג לפניו שאלה אחת: באיזו שעה חוזר אתה הביתה? ובאיזו שעה עוזב אתה את ביתך בבוקר?'. השיב הגביר: 'בשעה אחת עשרה בלילה חוזר אני לביתי, ובשעה חמש לפנות בוקר, אני כבר בדרכי לעבודה'. חזרתי ושאלתי: 'אם כן הדבר, מה לך מכל הבית המפואר שלך, הלא מעולם אינך נהנה ממנו, בלילה הכל חשוק, ובבוקר טרם האיר השחר אתה כבר יוצא מהבית'. 'הרב צודק', השיב הגביר, 'אמנם הבית המפואר אינו עבורי, כי אם עבור אשתי ובני ביתי, אני לכשעצמי טרוד כל היום כולו בעסקי המסועפים'.

"הסתכלתי עליו בהשתוממות, והוא הבחין בכך, על כן חזר ונענה: 'דעו נאמנה, כבוד הרב, כי אם רוצים להצליח בעסק, צריכים להיות שקועים בו לגמרי'. כשמעתי את דבריו, פניתי לבני לווייתי, ואמרתי להם: 'היום קיבלנו הרבה יותר מתמיכה כספית. קבלנו שיעור כיצד אנו צריכים ללמוד את התורה: צריכים להיות שקועים בלימוד עד צוואר, כדי להצליח בעסק התורה'. סיפר החפץ חיים: 'שמעתי על תלמיד חכם אחד, שפגש באברך שהיה מתמיד גדול בתורה, ולבסוף התבטל מן התורה לגמרי, בגלל שהיה טרוד

אחד השגרירים שהיו בירושלים, בא לפני רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, ושאל אותו: "האם זה נכון מה ששמעתי, שאתם היהודים אומרים, שכשיבוא המשיח, אנחנו הגויים, נהיה שמשים שלכם? ומה יהיה אם אני לא אסכים? מה יקרה אם אתנגד בכל תוקף לשרת אותך?"

הגאון רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על ביאת המשיח

ואחד מאתנו? האיש הזה צודדייטר... דעתו השתבשה עליו... אבל במציאות כך זה יהיה, נשב באמצע השיעור "ופתאום יבוא אל היכלו האדון אשר אתם מבקשים" (מלאכי ג', א'). זה נקרא 'בהיסח הדעת'."

מספרים שפעם שלח המושל לקרוא לרבי חיים וולוז'ינר זצ"ל, ובקש לשאול אותו שאלה. המושל בקש שרבי חיים לא יגלה לאף אחד את תוכן השאלה, ואף הוא הבטיח שלא יגלה לאף אחד את התשובה. וכך שאל: "אתה הרי גדול היהודים, יודע הכל. תגידי לי מתי המשיח יבוא? חשוב לי לדעת את זה!"

נענה רבי חיים ואמר לו: "הכתוב אומר (ישעיה מ', ה') 'ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדו כי פי ה' דבר' - כשהמשיח יבוא ויתגלה כבוד ה' בעולם, 'וראו כל בשר יחדו' - כולם ידעו מכך באותו הרגע. אני לא אדע מכך אף לא רגע אחד לפניך! 'כל בשר' - יהודים, כולם ידעו בשווה!"

מספרים כי אחד השגרירים שהיו בירושלים, בא לפני רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל ושאל אותו: "האם זה נכון מה ששמעתי, שאתם היהודים אומרים, שכשיבוא המשיח, אנחנו הגויים נהיה שמשים שלכם?". אמר לו רבי יוסף חיים: "אמת! נכון הדבר! מקרא מלא דבר הכתוב (ישעיה מ"ט, כ"ג): 'כי לעתיד לבוא יהיו מלכים אמניך ושרותיהם מיניקתיך אפים ארץ ישתחוו לך ועפר רגליך ילחכו'."

שאל אותו השגריר: "רבינו! ומה יהיה אם אני לא אסכים? מה יקרה אם אתנגד בכל תוקף לשרת אותך?". נענה רבי יוסף חיים ואמר לו: "אם לא תסכים - אז זה לא המשיח! כשהמשיח יבוא, אתם תתחננו לשרת אותנו! זו תהיה זכות גדולה עבורכם!"

(מתוך "יחי ראובן" בראשית)

"יִקְרָא יַעֲקֹב אֶל בְּנָיו וַיֹּאמֶר הֲאִסְפוּ וְאֵינְדָה... אֵת אֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים" (בראשית מ"ט, א')

וברש"י: "בקש לגלות את הקץ ונסתלקה ממנו שכונה, והתחיל אומר דברים אחרים."

אומרים בשם ה'בעל שם טוב', כי נרמז כאן שאת הקץ אי אפשר לגלות, וזאת משום - "את אשר יקרא אתכם באחרית הימים" - 'יקרא' - מלשון מקרה, אין משיח בא אלא מתוך היסח הדעת!

נשאלת השאלה: מדוע, אפוא, יש חיוב לחכות לו בכל יום שיבוא? התשובה: לחכות - צריך! בכל יום! אבל במציאות הוא יבוא בהיסח הדעת.

רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל הסביר לתלמידים מה נקרא 'היסח הדעת': "תארו לעצמכם, אנחנו יושבים כאן

בחדר שיעורים ולומדים. לפתע נכנס אדם לחדר וצועק: 'רבתי! משיח הגיע!' מהי המחשבה הראשונה, בשניה הראשונה, שתעלה בדעתו של כל אחד

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק.
עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

בירושלים הייתה אישה שכונתה 'יענטל'ה די משוגינע' - יענטל'ה המשוגעת. לא לחינם זכתה יענטל'ה בכינוי נכבד זה. ביושר גדול היא הרוויחה אותו. מנהג היה לה לעמוד בחוצות ירושלים, ולפתוח פיה כנגד העוברים ושבים

רבי חנניה צ'ולק שליט"א על בזיונות וחיים ארוכים

תן את הלחי שלך כדי שיכו אותך, ובזכות זה תאכל ותשבע ולא תצום, משום שבחרפה אתה מרוויח הכל! במשנה נאמר: "ולא מצאתי לגוף טוב אלא שתיקה" (אבות א' י"ז). מה פירוש טוב לגוף? הלא לנפש היא מהווה תועלת! אלא, אלמלא השתיקה יש צורך לטפל בגוף, וה' ישמרנו מטיפול כזה... העצה שהגוף יישאר בריא - היא השתיקה.

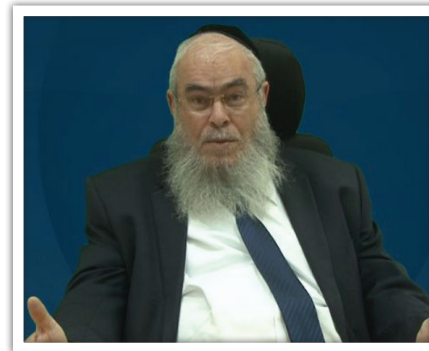
...

בירושלים הייתה אישה שכונתה 'יענטל'ה די משוגינע' - יענטל'ה המשוגעת. לא לחינם זכתה יענטל'ה בכינוי נכבד זה. ביושר גדול היא הרוויחה אותו. מנהג היה לה לעמוד בחוצות ירושלים, ולפתוח פיה כנגד העוברים ושבים. הבעיה הגדולה שהיא הייתה מדברת בטוב טעם ודעת... לא לכולם אמרה אותם דברים - למלמד אמרה מה שההורים מדברים עליו, לראש כולל מה שהאברכים מדברים עליו. כל אחד קבל בנפרד, וכמובן בקול רעש גדול. במלחמת תש"ח, כשהתעופפו פגזים, מצאה יענטל'ה משכן באותו מקלט שבו היה האדמו"ר מזוויעהל, רבי גדליה משה גולדמן זצ"ל. כשהפגזים עפו היא הייתה שותקת, אבל כשהשתתק בחוץ, התחילו ה'פגזים' שלה... היושבים במקלט, שלא יכולים היו לשאת את ההתקפות שלה, החליטו שבהפוגה הבאה יחליפו לה מקלט. מדוע לא 'ייהנו' עוד כמה יהודים ממנה?... אבל לפני שנקטו בצעדים מעשיים, חשבו: הלא הרב'ה יושב כאן, ניגש אליו ונשאל אותו אם מותר לעשות כך. נגשו ושאלו: "האם מותר להחליף מקלט לאותה אישה, שיושבת כאן ומביישת אנשים?". אמר הרבי: "ודאי מותר, אין שאלה בכלל, רק שלפני שאתם עושים זאת, ברצוני לספר לכם מעשה מאבי, רבי שלומק'ה זוויעהלער זצ"ל: בהיותנו בגולה הייתה לי אחות, שחלתה במחלה שגרמה לה להיות במצב של סכנת נפשות, בכל פעם שהחום שלה עלה. פעם אחת טיפס החם ועלה ל-40 מעלות, ולא הצליחו להורידו בשום צורה שהיא. הילדה קדחה והרופאים שהוזעקו לא הצליחו לעזור לה, והודיעו להורי שבעוד זמן קצר תהיה הילדה בגן עדן. אבי התעטף במעילו ורץ החוצה. קראה אחרי אמי: 'לאן אתה הולך במצב כזה?' - רץ אני לחפש בזיונות', ענה לה. הוא היה ממונה על שחר הלימוד, ובמסגרת תפקיד זה ניגש לאשה מסוימת ואמר לה משהו, בתגובה היא יצאה אחרי, והחלה לצעק עליו בקולי קולות. תוך רגע התקלה סביבו אנשים שניסו להבין במה מדובר. הוא 'נשם עמוק' את הביזיונות, ולאחר מכן חזר הביתה ואמר: 'ב"ה לא יקרה לה כלום!'. וכך הווה. החום ירד והבת יצאה מסכנה". פנה הרבי לשואלים: "מותר להוציא את האישה אם היא מביישת אנשים, אך הקב"ה שלח לנו אותה כמתנה, שהרי בבזיונות נפדים ממוות, הנוותר על כזאת מתנה דווקא כעת?!".

(מתוך עלונו של הרב צ'ולק פרשת ויגש)

"וַיְהִי יַעֲקֹב" (בראשית מ"ז, כ"ח)

ה'מבינים' בבזיונות הולכים לחפש לעצמם בושות, שכן הרווח היוצא להם מכל בזיון הוא ענין משתלם ביותר; בהקשר לכך אמר רבי אלימלך בידרמן: ה'חתם סופר' אומר ("תורת משה" פרשת נח) דבר נורא עד מאד: משה רבינו לא נכנס לארץ. היה לו 'דרכון' למאה ועשרים שנה בעוה"ז, ומאחר שמסובב הסיבות סובב שבנ"י יהיו במדבר ארבעים שנה, נגמרו שנות חייו ולא היה ביכולתו להיכנס לארץ ישראל. מה עשה? ניגש לכיסא הכבוד ואמר להקב"ה: 'השנים שלי נגמרו, אבל יש לך שש מאות אלף איש מתי-מדבר שנפטרו בקצור ימים, תן לי מהשנים הללו!'. ענה לו הקב"ה: 'אין אתה יכול לקבלן, משום שאתה אמרת: "שמעו נא המורים" - בדברים הללו חסר ב"מעביר על מידותיו", לכן אינך יכול לקבל מהשנים הללו' (ואת השנים הללו קיבל פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן).

אומר ה'חתם סופר': פנחס בן אלעזר סבל בזיונות גדולים מהשבטים. "פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן" - לפי שהיו השבטים מבזים אותו, הראיתם בן פוטי זה, שפטם אבי אמו עגלים לעבודת אלילים, והרג נשיא שבט מישראל, לפיכך הכתוב ייחסו אחר אהרן. ה'מהר"ם שיק' כותב על פנחס את

אותם דברים, ומוסיף שלא היה אדם בעולם המעביר על מידותיו כמו פנחס, משום שהוא נכנס במועד לתוך המצב הזה! הוא ידע שהשבטים עומדים לבזות אותו, ובכל זאת חגר את עצמו ונכנס! כשאדם שומע 'חתם סופר' כזה הוא יוצא החוצה לחפש קצת את תרופת הפלא הזו, אשר 'בזיונות' תקרא...

ביזיונות במקום ייסורים ומוות

הרמ"ק אומר: אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. באים לאדם ואומרים לו: ניתן לך ייסורים שימרקו את עונותיך. הוא צועק: איני רוצה! נטפל באשה? - לא, חס וחלילה! בילדים? - ה' ישמור! ניקח את הכסף? - לא, אני לא רוצה! הוא צועק, צורח ובוכה, רוצה שיתכפרו עונותיו, אבל שכולם יהיו בריאים וכל הכסף יישאר. אומרים לו: אבל צריכים לעשות משהו... אי אפשר להישאר עם כל סאת העוונות הזו... לבסוף נמצא פתרון נפלא - ביזיונות! באיכה כתיב: "ייתן למכהו לחי ישבע בחרפה" (ג', ל') -

האזינו עכשיו לשיעורי

הרה"ג רבי אריה זילברשטיין שליט"א

כ-5 דק' ביום וזכיתם ללמוד את ה'דף היומי בהלכה'

077-2222-666

או *4992

כאשר הייתי נכנס למרן ה'סטייפלער' זצ"ל ומבקש את ברכתו, הרי שעל בקשה מעין זו עדיין היה זה 'נסלח' מבחינתו וניאות לברך. אך אם הייתי מוסיף לבקש שיתפלל עבור דבר מסויים, הוא היה מזדעק בקול רם: "מדוע שאני אתפלל? תתפלל אתה לבדך!"

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א, על כוחן של ברכות

את קפידת יוסף על העדפת אפרים, וגם היה מטיל ביניהם קנאה ושנאה. לכן העדיף לברך את שניהם בבת אחת על ידי שְׁכּוּל הַיְדִים, כדי להדגיש פחות את העדפת אפרים. זה מה שנאמר בפסוק: "שיכל את ידיו כי מנשה הבכור", שמכיון שמנשה הבכור, לכך שיכל את ידיו במקום לברך כל אחד בנפרד.

ומוסיף רבי יעקב עמדין לכתוב, שדבר זה יש בו גם טעם על פי הסוד, והוא: שהקדוש ברוך-הוא סיבב את הדבר שלא יתברכו בשתי ידים אלא באחת, שמא משום שצפה יעקב שעתידי לצאת מאחד מהם ירבעם וגדעון. [לעומת זה יש לציין, שישנם גדולי עולם שהקפידו לברך רק עם יד אחת, מחשש שלא יברכו כברכת הכהנים ויכשלו באיסור 'בל תוסיף'. כך נהג זקננו הגה"צ רבי שמואל אהרן יודלביץ זצ"ל, בעל ה'מעיל שמואל', ובעקבותיו מו"ח הגאון רבי מרדכי דוב יודלביץ זצ"ל. זאת על פי דברי בעל ה'תורה תמימה' (במדבר ו', כ"ג) שהגר"א בירך את המו"צ דוילנא ביד אחת, וכשנשאל השיב שלא מצאנו ברכה בשתי ידים רק אצל הכהנים במקדש]. זקננו הגה"צ רבי שמואל הלל שינקר זצ"ל, חתנו של מרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, רבה של ירושלים, סיפר פעם עובדה נפלאה שאירעה עימו:

בהיותו ילד לקחו אביו להתברך מפי אבי תנועת המוסר, מרן רבי ישראל סלנטר זצ"ל, ורבי ישראל הניח את שתי ידיו על ראשו ובירכו. לימים בא רבי שמואל הלל להתיעץ עם רבו הסבא מקלם - מרן הגאון רבי שמחה זיסל זיו זצ"ל, האם לעלות לארץ ישראל ולהשתקע בה. השיבו ה'סבא' שעליו להתפלל קודם תפילת מעריב, בה יכוון בברכת 'השכיבנו' בתיבות "ותקננו בעצה טובה מלפניך", ורק אז הוא מקווה שה' יתברך ישים בפיו עצה טובה והוגנת להשיבו. ואכן לאחר התפילה יעץ לו ה'סבא' שכדאי לו לעלות לארץ הקודש.

ביציאתו פנה רבי שמואל הלל ל'סבא' וביקשו: "רבי, ברכני!". וה'סבא' בירכו בחום. חזר וביקש: "אנא! שהרבי יברכני עם שימת ידיו על ראשי". וה'סבא' השיבו: "לא! דבר זה אינו מקובל אצלי". שוב אמר רבי שמואל הלל ביראת הכבוד: "והלוא גם ה'אֶלְטֵעֶר' [רבי ישראל סלנטר] בירכני באופן זה בילדותי, ואם הוא בירכני עם שימת ידיו גם הרבי יכול לעשות זאת". ה'סבא' שמע את דבריו, הרחר מעט, נענה לבקשתו, ובירכו בשתי ידיו...

...

ענין נוסף בפרשה עדיין טעון הבנה: מדוע יעקב אבינו כה קימץ ודייק בברכותיו? מדוע לא הרחיב את דיבורו ואיחל לכל אחד שפע ברכות ואיחולים? וכי לא היו לו מספיק לשונות של ברכה?

הגה"צ רבי ירוחם ליוואויץ זצ"ל, משגיח ישיבת מיר, בספרו 'דעת תורה' מעמיד למול עינינו את ההסתכלות הראויה וההבנה הנכונה של ענין הברכה. רבי ירוחם כותב, שכאשר הולכים אצל איש צדיק לבקש ברכה, אנשים סבורים שודאי יש לו לצדיק 'קופסה' מלאה ברכות, ומבקשים ממנו שיעניק להם אחת מהן. אך לאמיתו של דבר, לא כן הוא הדבר! לברכות יש מהלך וסדר מדוקדק! רק מי שמוכן ומותאם לברכה מסויימת היא תגיע אליו, ובשום אופן לא ישיג אותה מי שאינו ראוי לה, והיא לא תחול על מי שאינו מותאם עבודה.

ידוע שמרן ה'חפץ חיים' זצ"ל, היה רגיל להשיב את פני הבאים אצלו לבקש ברכות, בלשון הזו: "רבונו של עולם! וכי חסר בעולם ברכות? פרק אחד של משניות יותר טוב מכל הברכות שבעולם!"... אין ספק שלא היה זה מחמת היותו 'מונע טוב מבעליו', חס ושלום! אלא הביקורת שלו הייתה על עצם המשך בעמוד הבא <<<

"וְיִבְרַךְ אוֹתָם אִישׁ אֲשֶׁר כְּבָרְכֵתוּ בְרַךְ אוֹתָם" (בראשית מ"ט, כ"ח)

כיצד פועלת הברכה? מרן רבי חיים מוואלוז'ין זצ"ל, בספרו 'נפש החיים' (שער ב' פרק ד') כותב שהברכה מכינה את התנאים הנדרשים לקבלת השפע. היא מכינה את העולמות העליונים שיהיו ראויים לקבל את השפע, ולהמשיך אותו אל ראש המתברך.

והנה מנהג ישראל במקומות רבים, שבלייל שבת קודש מברכים את הילדים. היעב"ץ בסידורו (בית מ"ד, סעודה ראשונה) מאריך מאוד בענין מנהג זה, ומסביר שטעם המנהג לברך דווקא בלייל שבת לאחר התפילה, הוא משום שבזמן זה חלות ההשפעות הטובות של השבת, וראוי אז להמשיך על הילדים. במיוחד, מציין היעב"ץ, ראוי לברך את הילדים הקטנים, לפי שאין ביכולתם

מצד עצמם להמשיך שפע על ידי מעשיהם הטובים, שהרי צריכים הם להיות ראויים ומוכנים לקבל את השפע. השפעות טובות אלו יורדות על ידי הגדול המברך אותן, והן משפיעות מאוד לקטנים שעדיין לא טעמו טעם חטא. ברם, הוא מוסיף, שאנחנו נוהגים לברך גם את הילדים הגדולים. היעב"ץ מורה גם את אופן

הברכה והצורה כיצד לברך: מניחים שתי ידים על ראשי הילדים, ולא רק יד אחת. כי בדרך זו נהג משה רבינו כשבירך את יהושע, שבירכו בעין יפה ובשתי ידים (ראה רש"י במדבר כ"ז, כ"ג). כך גם הכהנים שמצוים מן התורה לברך את ישראל, מצאנו שמברכים את העם בשתי ידים.

המלאכים אף הם מברכים את האדם בלייל שבת ברכה בשתי ידים. כך מובא בגמרא (שבת ק"ט, ט, ב), שהאדם האומר "ויכולו" בלייל שבת, הרי הוא נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית, ואותם המלאכים שמלווים אותו תדיר, מניחים ידיהם על ראשו ומברכים אותו. לכן כותב היעב"ץ, שראוי לברך את הילדים בשתי ידים, ושכן היה נוהג אביו ה'חכם צבי'. והוא מציין שם, שאין לנהוג כאותם אנשים 'חסרי דעת' החושבים שיש קפידא לברך ביד אחת, וכשמאחלים 'מזל טוב' זה לזה נותנים יד אחת, וכן כשמברכים בברכת 'שבת שלום' נותנים יד אחת, שכן 'סוד הידים לברכה - גדול הוא'. והדברים למעלה מהשגתנו!

בהקדם כל זאת שואל היעב"ץ: אם כן, מדוע יעקב אבינו בשעה שבירך את מנשה ואפרים, שִׁפֵּל את ידיו ובירך כל אחד ביד אחת בלבד, הרי ודאי כשבירכם בעין טובה בירכם? ובאמת, יש להוסיף ולהקשות על הנאמר בפסוק: "שִׁפֵּל את ידיו כי מנשה הבכור", וכי בגלל שמנשה הוא הבכור לכן שִׁפֵּל את ידיו? הרי לכאורה למרות שמנשה הבכור שִׁפֵּל את ידיו ולא הניח עליו את יד ימינו?

אלא, כותב היעב"ץ דבר מופלא:

יעקב אבינו ידע היטב כי העדפתו של אפרים על פני מנשה, תקשה מאוד בעיניו של יוסף, וכפי שאכן היה בסוף, שנאמר 'וירע בעיניו'. ועל כן, על אף שבודאי ראוי היה שיברך כל אחד בנפרד בשתי ידים, אך אם באמת היה עושה כן, היה עליו להקדים לגמרי את אפרים לפני מנשה, ובזה היה מגביר

היתה להשלים את תכונות הנפש והכלים התואמים לכל אחד ואחד בעבודת ה', ועל ידי כך היו אמורים השבטים להשלים את חלקם בכבוד שמים של הבריה, על ידי זה הם נעשו מתוקנים, ומסוגלת הייתה הברכה לחול עליהם. ולכן היה מוכרח להוכיחם כעת, כדי להחיל עליהם מברכות פיו!

...

אספר דבר נפלא ששמעתי מהגאון רבי יעקב אויערבאך שליט"א, שזכה פעם להתלוות אל אביו עמוד ההוראה, מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, לכינוס מסויים בו נועדו יחדיו גדולי ישראל. שם זכה לראות מחזה מדהים: כאשר נכנס המשגיח הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל, בעל ה'לב אליהו', התרומם מכסאו מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, ראש ישיבת מיר, כדי לקדם את פניו בהערכה עצומה. רבי חיים נעמד מולו כתלמיד לפני הרב, ובקש ממנו ברכה ביראת הכבוד: "רבי, ברכני!".

רבי אליהו השיב לרבי חיים: "מהיכי תיתי?" (כמתכוון לשאול: באיזה כח אוכל לברך אתכם?!)... והמשיך לומר: "אדרבה, תאמרו אתם דבר כדי שתהיו בבחינת 'כלי מחזיק ברכה', ואז הברכה תחול עליכם..."

רבי חיים התחיל לחשוב, מה הוא יכול לומר כדי שאכן יהיה ראוי לברכה. אמר לו רבי אליהו: "תאמר אחרי: 'הקדוש ברוך הוא!' (שהרי מלבד השמוש במלים אלו כשמו של הבורא, יש בהן גם אמירת ברכה לבורא עולם). רבי חיים חזר אחריו כמצוותו: 'הקדוש ברוך הוא!'. אז אמר רבי אליהו בנועם: "נו! כעת לאחר שברכתם את השם יתברך, הנכם כבר בבחינת 'כלי מחזיק ברכה', ויכול אני לברך אתכם..." מפליא!

הוא אשר אמרנו, כדי שהברכה תחול צריכים כלי קיבול. על ידי התוכחה יעקב אבינו השלים את בניו להיות כלי קיבול הראוי לקבל את הברכות.

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא' על חומש בראשית)

הסברא שטועים בה האנשים, שברכה מאיש צדיק פועלת יותר מלימוד התורה, והלא התורה היא מקור הברכה. מקור הברכות אינו נמצא בקופסאות של צדיקים, לחלקם לכל הבאים להתברך מפייהם.

כך גם זכור לי מילדותי שראיתי פעם את הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, משגיח ישיבת פוניבז', עומד בבית כנסת קטן במרכז בני-ברק בסמוך לבימה, ושקוע בשרעפיו. לפתע ניגש אליו ילד כבן שלוש עשרה וביקש ממנו ברכה. נייער המשגיח ממקומו, והגיב בשפת האידיש ובהברה פולנית כבדה כדרכו: "אַ גְּרֵקֶה?!... אַ גְּרֵקֶה?!... אַ גְּרֵקֶה?!... לערנן תורה אַז די גרעסטע גְּרֵקֶה!" (כשבכוונתו לומר, כי אם באמת הינך מעוניין בברכה, עליך ללמוד תורה, זו היא הברכה הגדולה ביותר!).

בעבר כאשר הייתי נכנס לחלות את פניו של מרן ה'סטייפלער' זצ"ל ומבקש את ברכתו, הרי שעל בקשה מעין זו עדיין היה זה 'נסלח' מבחינתו וניאות לברך. אך אם הייתי מוסיף לבקש שיתפלל עבור דבר מסויים, הוא היה מזדעק בקול רעם: "מדוע שאני אתפלל? תתפלל אתה לבדך!".

רבי ירוחם כותב, שהברכה תלויה בגודלו של ה'כלי מחזיק ברכה' שיצר האדם המתברך בנפשו, והוא מקבל לפי מה שהוא, לא פחות ולא יותר. לפי ההכנה שהכין, הוא נעשה מוכשר להחיל עליו את הברכה. הברכות אין עניינן חלוקת מתנות בעלמא, אלא יש בהן סדר ומהלך מחושב בקפידא. לכן, יעקב אבינו שידע את סודו וסגולתו של כל אחד ואחד מהשבטים, ובכח נביאותו השיג הכרה בכח זכיייתם של כל אחד מהם, נתן את ברכתו לכל אחד לפי מה שהוא. וזוהי הכוונה בפסוק: "וַיִּבְרַךְ אוֹתָם אִישׁ אֲשֶׁר כִּבְרָתוֹ בְּרַךְ אֹתָם" (מ"ט, כ"ח), משום שלעולם לא תחול הברכה אלא על מי שראוי ומיוחד לה לבדו, ובהתאם לזאת ברך אותם אביהם. בדקדוק רב, מבלי להפחית או להותיר!

ובזה יובן מדוע השמייע להם דברי תוכחה דווקא בעת פרידתם ממנו. מדוע ראה להוכיחם דווקא בעת הזאת? מאחר והמטרה של התוכחה אצל יעקב,

כמה מילים שהצילו חיים, יותר ממאה משפחות שהתחזקו בתוספת שבת, והסוד שהעמיד דום שוטרים בריטיים ל-24 שעות

הרב אשר קובלסקי שליט"א, מספר על הספר החדש שראה אור בימי החנוכה, 'פניני פרשת השבוע', המרכז את אוצר הגיליונות בעריכה מחודשת ועימוד מאיר עיניים, בתוספת מפתחות להתמצאות מהירה

בציבור - בעקבות גיליון שעסק בנושא זה, או בחורים צעירים רבים שהעידו על חיזוק בשמירת העיניים בעקבות הגיליונות המטלטלים שעמדו על נושא זה. לא מזמן, ריגש אותי אב אחד בספרו כי גיליון שעסק בכוחן של מילים טובות, שלוהה בסיפור מעורר השראה על אדם שחייו ניצלו הודות למילים טובות, שינה את צורת השיח בביתו מן הקצה אל הקצה. פעם הבאנו סיפור מצמרר על מכתב אמוני חזק במיוחד שכתבה אמה לבנותיה שעות לפני פטירתה, ואחד הקוראים - יהודי מיוסר, העיד בפניי כשדמעות בעיניו, שהגיליון הזה נתן לו כוחות ועוצמות להחזיק מעמד. יותר ממאה משפחות התחזקו בתוספת שבת כהלכתה, אחרי גיליון עוצמתי שסיפר סיפור לא ייאמן על שוטרים בריטיים שניצבו להגן על רכוש של משפחה ששמרה 'תוספת שבת', ויש דוגמאות נוספות למכביר...

"העדויות הללו והמהפכים המתרחשים בחיי ובבתי הקוראים בעקבות הגיליונות, הובילו להחלטה לצאת לדרך ולכנס אותם לספר אחד. בנוסף לעובדה כי מחזיקי הספר נהנים מכל האוצר הבלום הזה בהישג ידם מדי שבת בשבתו, הם יכולים להיעזר במפתחות מסודרים על מאות ערכים, סיפורים, מאמרים וסגולות, מפתח נושאים ומפתח אישים יעיל ומדויק, שבסייעתא דשמיא מאפשר התמצאות מהירה באוצר עשיר בחומר מרתק על ערכי היהדות, המוגש בשפה עשירה ומשובבת לב ומותאם לכל סוגי הקהלים.

"למעשה", מסיים הר' קובלסקי את השיחה, "מדי שבוע בשבוע, בגיליון השבועי, אנו עמלים כבר על הוצאת הספר הבא..."

במבט חטוף בגיליון השבועי המצורף במסגרת 'דרשו' מדי שבוע, ניתן להתרשם מהייחודיות של המאמרים שבספר והגשתם המרתקת, ולהביא ברכה אל בתיכם ואור חדש אל שולחן השבת שלכם.

גיליון 'פניני פרשת השבוע', רואה אור במסגרת אוגדן עלוני השבת של 'דרשו' כבר כמה חודשים, והפך למבוקש ביותר. אנו נעזרים במאמרי של הרב אשר קובלסקי שליט"א גם בגיליונות 'לקראת שבת מלכתא' המופצים בניזולטר שלנו. לכן התרגשנו לשמוע כי הגיליונות הפכו לספר מאיר עיניים שהופיע זה עתה, וכבר נחטף מהמדפים בחנויות הספרים. ביקשנו מהרב קובלסקי לספר על הספר:

"בסייעתא דשמיא ובעבודה מאומצת, יצא עכשיו הספר לאור עולם. האמת היא שמלכתחילה איש לא תכנן שהגיליונות היוצאים לאור מדי שבוע, יראו אור בכריכה מהודרת ובעימוד מחודש במסגרת ספר, אך הביקוש מהציבור הכריע את הכף ויצאנו לדרך, וכך, באכסניה אחת, מהודרת ונאה, זוכה הקורא לעבור בין בתי פרשות התורה והמועדים, וליהנות מאוצר צרוף של הגיליונות הייחודיים בהישג ידו. כבר עכשיו הספר הפך לרב מכר של ממש, כאשר הורים מבקשים להעשיר את שולחן השבת שלהם בתכניו, מרצים נוטלים ממנו חומרים להרצאות מרתקות, ולא מעט מורים ומחנכים נהנים להשתמש בסיפורים לשיעוריהם".

"היתרון הבולט והייחודיות המובהקת של הגיליון - שעוברים גם לדפי הספר", אומר הרב קובלסקי, "הם במבט הממוקד מדי שבוע בנושא אחד העולה מפרשת השבוע, אותו אנו מעטרים בתובנה מהדהדת ובסיפורים מפעמים ומדהימים, המוגשים בצורה עוצרת נשימה ובאופן מרתק במיוחד. לא פחות מכך, הסגולות והעצות, הרעיונות והמאמרים המובאים בכל מאמר, הופכים למשני חשיבה בקרב הקוראים, המפתיעים בתגובותיהם הנלהבות בכל פעם מחדש.

"מדהים ממש, לפגוש קורא שזוכר גיליון מלפני שנה או שנתיים, והוא מספר על שינוי שחולל בחייו בעקבות הגיליון שטלטל אותו. כך למשל ישנו בית הכנסת בצפון הארץ שמתפלליו החליטו לומר את פרשת הקרבנות

בעמוד האחרון, במקום של התמונה האחרונה באלבום ה'רבנים', לא הכנים הילד מרדכי גיפטר אף תמונה. בכתב גדול וילדותי כתב לעצמו על פיתקה קטנה: 'מוטל'ה מוטל'ה, אם תלמד טוב בהתמדה, התמונה שלך תהיה כאן!', ואת הפיתקה טמן במקום התמונה האחרונה...

כיצד מיליונר מסוגל לקחת סיכונים? ומה הסוד שגילה הגרי"ש אלישיב זצוק"ל לצמיחה בתורה?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"כָּךְ יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל... כְּאֶפְרַיִם וְכַמְנַשֶּׁה..." (בראשית מ"ה, כ')

כל אחד מאתנו, בכל זמן נתון, שואף ורוצה להצליח ומשקיע מחשבה רבה בשאלה הנצחית והרת הגורל: איך מצליחים? כל אדם חפץ להצליח בדברים החשובים עבורו, אך כולם כאחד שווים ברצון לגלות את הסוד ולפצח את הנוסחה, איך מגיעים לאותה הצלחה נכספת. מאמנים אישיים, מומחים גדולים ובתי ספר, עוסקים בפתרון השאלה הזו, והגשת הפתרון לציבור הרחב. כל אחד מהם בדרכו, אך הצד השווה שבכולם הוא הקביעה: צריך לשאוף ליעד ברור, להציב מטרה ברורה! 'כדי להגיע להצלחה בכל תחומי החיים', יאמר כל מאמן מתחיל, 'קודם כל תאמר: לאן אתה רוצה להגיע? מה היעד הסופי? מה השאיפות שלך בחיים? תגדיר את המטרה. בלי זה אי אפשר להצליח בכלום!'

בואו נחשוב עד כמה נוכל להשתמש בכלי העצום הזה, גם לחיים האמתיים, לעולם הרוחני שלנו, וכמה נוכל להתקדם בעזרתו? בפשטת שבוע זה, אנו מגלים את הדרך המקורית והמעניינת בה בחר יעקב אבינו לברך את נכדיו: יעקב מברך את בני יוסף במילים 'שימך אלוקים כאפרים וכמנשה' - שפשוטו

של מקרא הכוונה היא כי כל יהודי יברך שבניו יגדלו ויצליחו כמו אפרים ומנשה. אך בהתבוננות נוספת, הבה נחשוב: הרי יעקב יכול היה לברכם שיגדלו ויצמחו לענקי הרוח וגדולי הדור, שיזכו להגיע לדרגות גבוהות ונאצלות, שיצליחו להשיג את כל מה שירצו? מדוע הוא בוחר להזכיר את שמותיהם, להעמידם כמופת ודוגמא? כי מעבר לברכה, טומן יעקב בדבריו גם מסר, הדרכה לחיים לצאצאיו כולם: כדי להגיע רחוק במעלות התורה והיראה, כדי להתפתח לרמות הגבוהות של עובדי השם ויראי אלוקים, קיבעו לכם 'יעד' להגיע

לאנשי הדוגמא שאני מציב בפניכם, הלא הם אפרים ומנשה. שאו עיניכם והביטו אל דמויות ההוד כאפרים וכמנשה, ושאלו להגיע אליהם ולקצה דרגתם! כשאדם קובע שאיפה, עליו למדוד את יכולותיו וכליו ולראות מהי הפסגה אליה יוכל להגיע בעזרתם. מעתה, חבל להסתפק בחצי הדרך, אסור להתפשר על טיפוס רק עד למחצית ההר. ההיפך, לקבוע את פסגת יכולותיי כשאיפה הנכספת, ולהגדירה באופן ברור ומדויק, שאינו ניתן לשינויים! שאיפה ברורה ומוגדרת היטב, שהדוגמא שלה חיה מול העיניים, יוצרת תמריץ, מאפשרת מדידה כל העת האם אני מתקרב ליעד או מתרחק ממנו, נותנת לנו את הכלים לבדוק עד כמה באמת התקדמנו או שנוותרנו תקועים. כאשר היעד ברור, השאיפה מסומנת, המטרה ידועה ומובהקת, הכל הרבה יותר קל!

מסופר על שתי חיות דומות בשמן ושונות כל כך באופיין: הצבי המהיר והצב האיטי, שיצאו יחד לחפש מקום לשהות בו, טוב יותר מהיער המוכר להן, מקום מגורים חדש ומעניין... הצב, החליט מיד כי עליו ללכת לכיוון צפון מזרח, כי נראה ששם קצה היער ומתחילים להיראות בתיים. ואילו הצבי, החליט לתור אחרי מקום לחנות בו, תוך שהוא מהרהר 'הרי אני מהיר מהצב פי כמה וכמה, בוודאי אמצא מקום טוב וראוי עוד לפניו'...

כמה לא מפתיע - כעבור כמה חודשים כבר היה הצב אורח קבע, בבית מגורים של משפחה אחת בעומק העיר. ואילו הצבי - עד עכשיו הוא עדיין מוטוט ביער, הולך כה וכה וחוזר חלילה, מחפש את עצמו... כי הצבי, עם הכלים המצויינים שניטעו בו - אלו הרגליים הקלות והמהירות

הנחפזות, לא השכיל להציב לעצמו יעד ברור. היעד היה מעומעם, קלוש, נתון לכל שינוי. אין פלא כי לא הגיע אליו... לעומתו, הצב, אף שלא היו לו אותם כלים והוא נדרש להליכה ממושכת במשך שעות ארוכות מדי יום, היעד שלו היה ברור, המקום אליו הוא שואף היה נהיר. מה הפלא כי הצליח להגיע, ולהקדים בהרבה את הצבי?

יכול להיות אדם ברוך כשרונות ורב המעלות, אך כל עוד לא הציב לעצמו מטרה ברורה ויעד קבוע - איך יגיע למקום אותו מעולם לא הגדיר? איך יצליח לצמוח, לגדול, להתפתח, כאשר מעולם לא סימן מטרה? לעומתו, יכול להיות אדם בעל כשרון בינוני, איש פשוט נטול תהילה, אך כיוון שקבע לעצמו מטרה ברורה ויעד בחיים - בוא יבוא ברנה לפסגת שאיפותיו בהצלחה! כי כשהיעד ברור, התמונה חיה, השאיפה עומדת מול העיניים - הרבה יותר קל ופשוט, וגם הרבה יותר הגיוני, שהצלחה בוא תבוא!

באיזה גיל התחיל הרב?

את הסיפור הבא סיפר מורי ורבי כ"ק האדמו"ר ממדבורנה זי"ע, שהכיר את בעל המעשה ועקב מקרוב אחרי השתלשלות הסיפור: היהודי נשוא סיפורנו, משמש כיום כרב דגול ומרביץ תורה נערץ. האיש תלמיד חכם בקנה מידה גדול, ורבים נעזרים בו בהבנת תוספות מוקשה ובפתרון שאלות הלכתיות מורכבות. אך הקהלה השתה בצמא מדברי תורתו, אינו יכול להעלות בדעתו כי לא כך היה האיש מקדמת דנא...

עד גיל ארבעים, היה היהודי דןן עמל כפיים בעבודתו שעות רבות, ולמעשה במשך היום כולו. בקושי החזיק בקביעות עתים לתורה, אך ראשו ומעיניו נתונים היו בפרנסת משפחתו. בגיל ארבעים, כשחש מיצוי עצמי מהעבודה והייתה לו היכולת הכספית, החליט לפוש מעולם המעשה ולעבור לעסוק בתורה בהתמדה. לא קלה הייתה דרכו במעלה הדרך. הוא חש כרבי עקיבא בשעתו, כשבגיל ארבעים נקלע לראשונה לבית מדרש הומה, בו

עסקו צורבים צעירים ממנו בסוגיות התורה בהבנה מקיפה ובידע רב. אמנם הוא ידע לקרוא היטב וגם להבין מעט, אך משפתח את הגמרא וביקש לשקוד על הבנתה - גילה כי נראה ששעריה נותרו סגורים וחתומים בפניו...

הוא קרא את השורות בזו אחר זו, ניסה להיעזר במפרשים, אך העלה חרס בידיו. כל מאמציו עלו בתוהו, הרצון העמוק לשבת וללמוד בהתמדה התנפץ אל סלעי המציאות הקשה, בה הוא מנסה ללמוד שוב ושוב אך אינו מבין דבר וחצי דבר. הוא ניסה שוב, ביקש להיעזר גם בלומדים אחרים, שפך דמעות כמים בתפילה לבורא עולם שיאיר את עיניו בתורתו, אך עם הזמן כמעט והחליט להרים ידיים. אחרי תקופה של התלבטות ארוכה, החליט לתת הזדמנות נוספת. אך את ההזדמנות הזו, כך קבע, הוא הולך לעשות בכלי בו טרם השתמש מעולם...

הוא ישב עם עצמו שעה ארוכה, ובנה לעצמו תוכנית עבודה, רשימת יעדים נוקבת ובלתי מתפשרת: 'אני הולך ללמוד מסכת פלונית בזמן הקרוב, ומיד כשאסיים - אני מסתער גם על מסכת פלונית. בהמשך אני מסיים סדרי נשים נזיקין, ואחר כך עובר ללימוד ההלכה בעמקות'...

למחרת היום שב היהודי לבית המדרש, כשטבלה מסודרת במוחו, ויעד שאפתני מוצב למולו. 'בעוד תקופה אני יודע ש"ס, ויהי מה!', היה ברור לו מעל לכל ספק. זו כבר עובדה בעיניו, צריך רק לפעול למימושה... הרבי, שהיה מודע להתלבטותיו של האיש, לא הפסיק לעקוב אחריו מרחוק, מבקש ומתעניין לדעת מה עלה בגורלו ומה מעשיו. היה חשוב לו לדעת אם הכלי החדש מוכיח את עצמו.

ותמונה מוחשית - ההתמדה בתורה כבר נראית אחרת לגמרי. כי גם יהודי שלומד - לימודו מקבל פנים איכותיות ורציניות הרבה יותר אם יש לו יעד מוגדר, אם הוא שואף להגיע לפסגה...
ואכן, רבי שמואל קיבל את העצה והחל לעסוק בתורה בהתמדה עצומה, נאמן לשאיפה הכמוסה שגילה הרב אלישיב...

מתנה מרגשת בתחילת השנה

לקראת ראש השנה תשע"ו, הופתעו הורים רבים בבני ברק במתנה מרגשת: לצד ברכות ה'שנה טובה' המסורתיות, הביא בנם היקר מתלמוד התורה לוח שנה נאה במיוחד, שבחלקו העליון נכתבה כותרת באותיות מאירות עיניים: 'גדולי ישראל'. מתחת הכותרת, מימין ומשמאל, הופיעו תמונות שניים מגדולי ישראל, אך במרכז הייתה תמונה גדולה ומרגשת של... לא אחר מבנם היקר, תלמיד צעיר בכיתה ב'...

כשראו הילדים את הלוח לראשונה, נבוכו לרגע. 'היתכן כי התמונה שלי תתנוסס בצוותא חדא עם תמונות גדולי ישראל?!', שאל כל ילד את רעהו... אך המחנך המסור, הרב יצחק כהן מתלמוד תורה 'שתילי זיתים', הסביר במתק שפתיים: "דעו נא תלמידיי היקרים, כי כל אחד מאתנו יכול להתנוסס תחת הכותרת 'גדולי ישראל' בעוד אי אלו שנים. אנחנו צריכים רק לרצות ולשאוף להיות תמונה מתאימה לאכסניה כזו!"

בשיחה עמו, הוא מסביר את המטרה: "לוח השנה נשאר כל השנה על המקור, ובראשו הכותרת 'גדולי ישראל'. מדי יום רואה הילד את תמונתו שוב ושוב, מתנוססת לראווה בין גדולי ישראל. כך הוא והוריו מקבלים שאיפה ברורה. הייעוד של הילד בחיים, לאן הוא יכול להגיע ולאלו פסגות הוא מסוגל להעפיל - נותרים חקוקים במוחו..." לנו וגם לילדינו, כמה כדאי וחשוב להטמיע את השאיפות, את הרצון, את היכולת להגיע ליעד. הבה נסייע להם לסמן את המטרה, נטמיע בהם את ההבנה כי כל אחד יכול להצליח ולהגיע רחוק, צריך רק לסמן את המטרה ולהתחיל לחתור אליה, ואז יזכו לגדול ולצמוח, לפרוח ולהצליח, ואנו נזכה לרוב נחת! התמונה האחרונה...

הגאון רבי מרדכי גיפטר זצ"ל, ראש ישיבת טלוי, נודע כאחד ממנהיגי יהדות אמריקה ומגדולי הדור וענקי הרוח שפעלו בה. הוא לא היה בן לרב נודע או ראש ישיבה מפורסם, ואת עלייתו הרוחנית וצמיחתו לאחד מגאוני הדור - עשה כמעט בכוחות עצמו... אם נתבונן מאיזה שלב בחייו החל עושה את דרכו לכותל המזרח של היהדות, אולי במעשיה הבאה טמונה התשובה: כשהיה ילד, נהג כמנהגם של ילדים, והיה אוסף תמונות של גדולי ישראל, אותן סידר יפה יפה באלבום תמונות מרהיב עין. האלבום סודר שוב ושוב, תמונות יצאו ונכנסו, שינו את מקומן כמעט מדי יום. רק בסוף האלבום היה מקום לתמונה אחת שלא השתנה בו דבר...

בעמוד האחרון, במקום של התמונה האחרונה, לא הכניס הילד אף תמונה. בכתב גדול וילדותי כתב לעצמו על פיתקא קטנה: 'מוטל'ה מוטל'ה, אם תלמד טוב בהתמדה, התמונה שלך תהיה כאן!', ואת הפיתקא הזו טמן במקום התמונה האחרונה...

זהו כוחו של יעד, גם אם הוא נקבע בגיל צעיר ובשיקולים ילדותיים, אך גם כי יזקין האדם לא יסור מיעדו. ברבות השנים כבר לא עניין את הרב גיפטר מה מופיע באלבומי התמונות, אך הוא זכה גם זכה להפוך לגדול בישראל וראש ישיבה נערץ, כי זהו היעד שהציב לעצמו, כילד צעיר מול אלבום התמונות! ברבות השנים, התנוססה תמונתו ברבבות אלבומים בארצות הברית ומחוצה לה, כמנהיג היהדות החרדית בארצות הברית, שדבריו הואזנו בקשב בכל רחבי תבל. זו הייתה שאיפתו כילד צעיר וחניני, אך היא-היא שהובילה אותו אל הפסגה!

(מתוך הספר פניני פרשת השבוע)

והוא הוכיח, ועוד איך...
בחלוף השנים, הפך אותו יהודי לתלמיד חכם מופלג, בקי בכל חדרי התורה. איש לא יידע כיצד הגיע למעלה זו, איש גם לא יודע באיזה גיל מאוחר התחיל. מה שברור, שהקביעה החדה על היעד הרצוי, השאיפה העוצמתית שקבעה את המטרה, היא ששינתה את התמונה לחלוטין!

כשסיפר הרבי את הסיפור, הוסיף: "כשיהודי קובע יעד, זה לא רק שהוא זוכה בסייעתא דשמיא למימוש. קביעת היעד מסייעת לו למדוד בכל רגע עד כמה הוא פועל בכיוון הנכון, עד כמה הוא מתקרב או חלילה מתרחק. אך לא זו בלבד - גם הדרך הופכת לאיכותית יותר, מלאה ועוצמתית. כשיהודי לומד כי הוא רוצה לדעת ש"ס, איכות הלימוד מזנקת, הריכוז מתעצם, ההבנה מעמיקה בהרבה. קביעת היעד הופכת כל יעד שאפתני למושג, הופכת את הדרך אליו לפשוטה יותר, איכותית יותר, ומדידה הרבה יותר..."

כדי שלא נופתע מעוצמת הגילוי, הוסיף הרבי והדגים: "ראה נא, אדם עשיר מסוגל לקחת על עצמו סיכונים גדולים ומורכבים, שכוללים לפעמים את הסיכון לאבד את כל הונו, ובכל זאת הוא מסוגל לעשות כך ולקחת על עצמו את הסיכון. סובביו לא מפסיקים להרהר: 'איך הוא מסוגל?! איך הוא יכול לקחת על עצמו סיכון כה גדול?! אני לא הייתי נרדם בלילה כשרובץ עליי עולו של סיכון בסדר גודל כזה...'. ומה התשובה לכך?" הוסיף הרבי בחיוך רחב, "כי אותו עשיר סימן לעצמו יעד, קבע את המטרה. מבחינתו, כבר ברור שהוא הולך על הצעד הזה, כי ברור שהוא הולך להצליח בו ויהי מה! עתה, כל הסיכונים והטעונונים מאבדים מערכם, בשעה שכבר נקבע היעד במסמרות!"

כל שצריך לעשות הוא לשאוף, לקבוע את היעד, להגדיר את המטרה. מפתיע לגלות, שגם בגיל ארבעים השיטה הזו עובדת בהצלחה מלאה, כי קביעת היעד משנה את המציאות, הופכת יהודי שלא הבין שורה לתלמיד חכם מופלג. אז גם אם אנו מבוגרים, ועל אחת כמה וכמה אם אנו צעירים - זה הזמן לקבוע יעד ולסמן את המטרה בעיגול בוהק, למען נגיע אליה בהצלחה ובסייעתא דשמיא!

אגלה לך את סוד ההצלחה!
היה זה בשנת תשכ"ה, בעת שהגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל כבר נודע כגדול בתורה בקנה מידה עולמי, כדיין ופוסק וכדמות מופת. עם תלמידי החכמים הדבקים בו ומתאבקים בעפר רגליו, נמנה הגה"צ רבי שמואל טויסיג זצ"ל, שלא פעם היה

בא לביתו לשמוע עצה ותושיה, דברי תורה וחידישים מאירי עיניים. זמן קצר אחר נישואיו של רבי שמואל, החליט להיכנס לרב אלישיב ולשאל את השאלה המרכזית ביותר בחיים. הוא פנה לענק התורה וביקש עצה לגדול בתורה... הרב אלישיב התכופף לאוזנו של הרב טויסיג ולחש כממתיק סוד: "רוצה עצה לגדול בתורה?" הרב טויסיג האזין בקשב. גדול הדור מגלה את סוד הצמיחה בתורה ומי לא יאזין לכל מילה בקשב רב... "כדי להצליח לגדול בתורה ולעסוק בה בהתמדה, עליך לחשוב כאילו נבחרת להיות רב בקהילה מכובדת, וכיוון שאינך כשיר עדיין - קיבלת שנתיים להתכונן לתפקיד החשוב. איך תנצל את השנתיים האלה?" שאל בחיוך... הרב אלישיב לא המשיך, כי כל מילה נוספת מיותרת. כשהשאיפה ברורה, כשהרצון מקבל פנים, ציור

מתחת הכותרת, מימין ומשמאל, הופיעו תמונות שניים מגדולי ישראל, אך במרכזה הייתה תמונה גדולה ומרגשת של... לא אחר מבנם היקר, תלמיד צעיר בכיתה ב'...

חדש !!! החוברת מצורפת מידי שבוע
למנויי חוברת כל העלונים
להצטרפות למנויים עד הבית
02-5857373

את כולם הוא בירך כפי שביקשו, שלא יתגייסו לצבא הרוסי, מלבד בחור אחד, שלו אמר: "זכי מה אם מתגייסים לצבא הרוסי, גם שם אפשר לפעול בידישקייט"

מרן בעל ה'אילת השחר' זצ"ל, בסיפורי הוד על כוח פיו של ה'חפץ חיים'

הרב ישראל ליוש

עדות נוספת לכך שדבריו של החפץ חיים היו מתקיימים, מביא מרן זצ"ל מספרו של הגר"ש גרוסברד זצ"ל, שהחפץ חיים שלח ברכה לנישואי אביו, וכתב: 'שיזכה לדורות ישרים', ולא כפי שנהוג לכתוב: 'שיראה דורות ישרים'. וסיפר הגר"ש שכך היה, אביו נפטר בצעירותו כשבנו הגדול היה רק בן חמש, הוא אכן זכה לדורות ישרים, אך לא זכה לראות אותם.

...

החפץ חיים כתב בצוואתו שנותן את זכות ספריו לחתנו הגר"מ זקס, והוסיף שאם בנו יינשא הוא יקבל חצי מהזכויות, ולא כתב כפי הרגילות שכאשר בנו יינשא יקבל חצי מהזכויות, "ואכן כך היה" - מספר מרן זצ"ל - "בן זה לא התחתן".

...

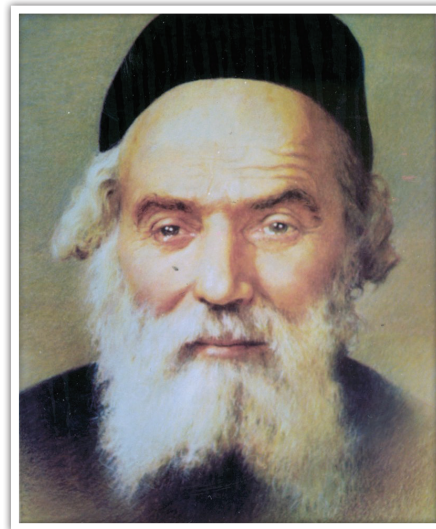
קבוצת בחורים עמדה לעבור מראדין למיר. הם נכנסו להיפרד מהחפץ חיים, והוא אמר להם: "אתם עוזבים את מקומכם ומפסידים אותו, אח"כ לא יהיה לכם מקום לשבת". לפלא היו דבריו בעיניהם, כי כוונתם הייתה לעקור לגמרי מראדין ולהשתקע במיר בקביעות, אך למעשה בסופו של דבר כל הקבוצה הזו לא הסתדרה במיר, ולאחר זמן קצר חזרו לראדין.

...

"מאדם נאמן שמעתי" - כותב מרן ראש הישיבה זצ"ל - "על קבוצה של עשרות בחורים, שבאו להתברך מפי מרן החפץ חיים שלא יתגייסו לצבא הרוסי. את כולם הוא בירך כפי שביקשו שלא יתגייסו לצבא, מלבד בחור אחד, שלו אמר החפץ חיים: 'זכי מה אם מתגייסים לצבא? גם שם אפשר לפעול בידישקייט'. למעשה, כל הבחורים המתברכים השתחררו מהצבא, ורק אותו בחור לא הצליח להשתחרר מהצבא ונשלח למקום מרוחק ברוסיה. בהגיעו לשם נוכח לראות שהמטבח כולו טריפה ואין לו מה לאכול. הוא פנה אל הרב המקומי והתלונן בפניו שאין לו מה לאכול. הרב אסף את עסקני העיר, הם סדרו שם מטבח כשר, ובזכות זה לא רק אותו בחור אכל אוכל כשר, אלא עוד ארבעים בחורים יהודים שהתגייסו לצבא, זכו לאכול אוכל כשר והתנזרו ממאכלות אסורות. או אז הבין הבחור את דברי החפץ חיים, כי גם שם בצבא אפשר לפעול בידישקייט, כי הנה בזכותו עוד יהודים ניצלו מאיסורי אכילה חמורים".

"יזמולדתך אשר הולדת אתריהם לך יהיו..." (בראשית מ"ח, ז')

רבינו הגדול, מרן ראש הישיבה זצוק"ל, מביא בספרו 'אילת השחר' שרש"י והרמב"ן נחלקו, האם מדברי יעקב אלו מוכרח שאכן יולדו ליוסף עוד ילדים חוץ ממנשה ואפרים? רש"י מבאר שאין בזה הכרח שאכן יולדו לו עוד ילדים, אלא יעקב רק אמר לו שאם יולדו לו עוד ילדים, הם לא יהיו במניין בניו, אלא יהיו נכללים בתוך שבטי אפרים ומנשה. אבל הרמב"ן (פסוק ט"ו) אומר,

שכיון שיעקב הוציא כך מפיו, אכן מוכרח שכך יהיה, ואכן כך היה וליוסף נולדו עוד ילדים, ומביא שכן מפורש גם בתרגום אונקלוס.

...

מרן בעל אילת השחר זצ"ל, מביא שם בספרו כמה סיפורים מפעמים על כוח פיו של מרן החפץ חיים זצ"ל:

"שמעתי" - כותב מרן זצ"ל - "שהגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל ביקש מהגאון רבי אלעזר מנחם מן שך זצ"ל, שיבקש מהחפץ חיים ברכה לזרע של קיימא

עבור חתנו הגר"מ, ואכן הברכה נתקיימה והם זכו להיפקד. אח"כ שאל הגרא"ז את הגרא"מ שך אם החפץ חיים בירך שיהיה לו 'בן' בלשון יחיד או בלשון רבים? השיבו הגרא"מ שהח"ח בירך בלשון רבים, אמר הגרא"ז: "אם כן, יהיו לו עוד ילדים", ואכן כך היה.

...

קו השיעורים של דרשו

עכשיו במספר חדש וקליט

שמרו ב'אנשי הקשר' שלכם

077-2222-666 או **4992***

הכלבים עזי הנפש המתינו כששיניהם פעורות בשער הישיבה... עד שנראתה בשער דמותו של מרן הגראי"ל זצוק"ל. הם התיישבו בצד הדרך בדממה מוחלטת עד עוברו...

הרב בנימין גולד

"ויחי יעקב בארץ מצרים" (בראשית מ"ז, כ"ח)

הארה נפלאה מאיר כאן הגאון ר' זלמן סורוצקין זצוק"ל בספרו 'אזנים לתורה': מדוע נקראת פרשה זו שמדברת על מות יעקב בשם פרשת 'ויחי'? - היה צריך להיות כתוב: 'וימת יעקב בן מאה ארבעים ושבע שנים', וכן פרשת 'חיי שרה' מדברת על מות שרה אמנו, והיה מן הראוי לכתוב 'ותמת שרה בת וכו', מדוע הפרשות האלו שמדברות על המיתה, נקראות על החיים 'ויחי' 'חיי שרה'!?

ובאר, שזה להורות לנו כי מה שנקרא אצלנו 'מוות' - לפי השקפת התורה

הוא 'חיים'! כי החיים הנצחיים בעולם הבא, הם החיים האמתיים, וכל חיותנו כאן בעולם הזה אינו אלא כפרוודור לחיי העולם הבא שהוא הנצח האמתי. ואולי אפשר לבאר, שזה בא ללמדנו כי חיי האדם עלי אדמות נמדדים לפי תכלית חייו מה עשה בעולמו, האם ניצל את רגעיו וחיייו לרצון ה' יתברך? רק כשאדם עוזב את עולמו, אז אפשר לדעת האם חייו היו חיים!

וכמו שאומר שלמה המלך עליו השלום: "טוב שם

מרן זצוק"ל הגיע לזמן פטירתו מן העולם כשבידיו מאה וארבע שנים של חיים אמתיים של תורה, קדושה והתעלות אין סופיים. עכשיו, כשהגיע זמנו להיפרד מן העולם, ראו כל יושבי תבל עד כמה ניצל הוא כל רגע ורגע בחייו לעבודת ה', עד כמה חי הוא בהסתגפות נוראה מחיי העולם הזה, כאשר עשרות שנים ישב על כסא ללא משענת ולמד ולימד, כאשר תפריט סעודתו הדלה במשך עשרות שנים הדימה את כל שומעי הדבר. כאשר עדותו שמאז שעמד על דעתו לא בירך 'בורא מיני מזונות'. כל אלו, שהם מקצת דמקצת מעוצם קדושתו והקדשתו את חיי העולם הזה, מעידים על מאה וארבע שנות חייו, כי היו חיים אמתיים, כולם קודש לה'!

מעשה נורא ששמעתי מכלי ראשון, מדודי הגאון רבי פנחס בירנצוויג שליט"א, מראה לנו על עוצם קדושתו וקידוש חיי החומר על הגשם באופן מוחלט:

דודי בעת לומדו בבחורות בישיבת כפר סבא, שם כיהן מרן זצוק"ל כראש ישיבה לפני עשרות שנים, סיפר כי השכנים שגרו בשכנות לישיבה, התנכלו לבני הישיבה, והיו שולחים את כלביהם האימתניים לעבר שערי הישיבה כדי למנוע מבני הישיבה לצאת מהישיבה ולהפחידם.

ערב אחד דודי שליט"א היה חייב לצאת מהישיבה כדי לנסוע לענין אישי, וכאשר התקרב לשערי הישיבה התקרבו אליה הכלבים עזי הנפש, כששיניהם פעורות ונביחותיהם מאיימות. כמובן שהוא נרתע לאחוריו, ולא ידע את נפשו, אלא שאז התקרב לשערי הישיבה ראש הישיבה, מרן זצוק"ל, כשבכוונתו לצאת מהישיבה לביתו. דודי עמד מהצד כשהוא נרעש ונפחד מהמחשבה של הכלבים הממתנים לטורפם מחוץ לישיבה, והנה קרה דבר פלא

עצום...

מרן זצוק"ל פתח את שער הישיבה, וכשדמותו רבת ההוד נראתה בשער הישיבה, כל הכלבים זזו מיד לעבר צדי הרחוב, התיישבו בשקט מוחלט, וביניהם עובר מרן זצוק"ל ואחוריו דודי שליט"א, ולא יחרף כלב לשוננו...

מעשה נורא זה, מלמד אותנו מהם חיים אמתיים, כדברי הגמרא בשבת: "אין חיה שולטת על האדם אלא א"כ נראה לה כבהמה, שנאמר: 'נמשל כבהמות נדמו'". אם אדם נמשל על ידי יצרו והוא כבהמה בחייו האישיים, הרי נראה הוא לחיות כבהמה ושולטת הן עליו, אבל האדם ששולט על יצרו באופן מוחלט, הוא מתעלה לדרגה של צלם אלוקים, הרי החיות לא שולטות עליו.

אלו היו שני חיי מרן זצוק"ל, כולם חיים שלמים לעבודת ה' יתברך. בפטירתו ראו כולם כי כל מסכת חייו היו חטיבה אחת מרוממת ביותר של חיים אמתיים.

משמן טוב ויום המוות מיום היוולדו", וכי יום המוות שזה יום של צער ותוגה, הוא טוב מיום היוולדו של האדם, שהוא יום של שמחה וצהלה?! - אלא כשאדם בא לעולמו הוא אינו יודע כיצד יעבור את חיי חיותו כאן בעולם הניסיונות, האם ניצל את ימיו לעבודת ה', האם יעמוד במלחמות היצר? לעומת זאת ביום פטירתו של האדם הוא מגיע עם שנותיו בידיו, הוא יודע מה עשה וכיצד היו נראים חייו.

"ויחי יעקב" - רק כשמגיע האדם לזמן פטירתו מן העולם, אז שייך לראות אם חייו היו חיים אמתיים חיי נצח או חיי הבל.

...

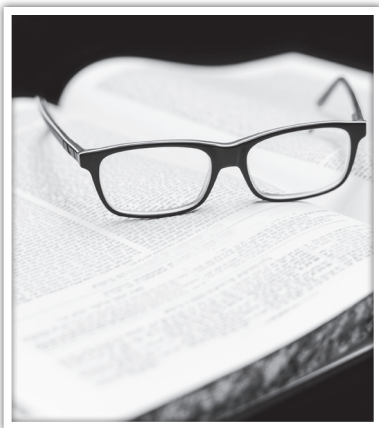
נמצאים אנו בימי האבל על פטירת רבן של ישראל, מרן הרב שטיינמן זצוק"ל. רבות סופר ועוד יסופר על מסכת חייו הקדושים, הספוגים בהליכות קדושות כמלאך ה' צבקות. עליו יאמר: "ויחי אהרון לייב מאה וארבע שנים"...

קבל את הגיליון ישירות למייל

<<< שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il >>>

האם יעקב אבינו היה יכול להעזר במשקפיים לחזק ראייתו?

וכ' בדרך מליצה "הלא ראינו חלושי הראות, אשר מצד חסרון מה נופל בחומר העינים לא יוכלו להביט למרחוק, ואפילו מקרוב קצור קצרה ראייתם, והספיק השכל האנושי להמציא כלי הזכוכית [משקפיים], שמים אותם על החוטם כנגד עיניהם ומסתייעים ונעזרים מהם להרחיב כח הראות, כל אחד ואחד לפי מה שהוא חסר בפחות ויתר, וכן אצל יעקב כפל הכתוב "כבדו מזוקן - לא יוכל לראות" לומר שגברה כל כך החולשה בכח ראותו מחמת הזקנה, עד שלא בלבד כבדו עיניו מצד עצמם, בהחסר מהם הראיה הטבעית, אלא גם לא יוכל לראות בשום אופן אחר, כי אפי' אם ירצה להעזר ולהסתייע בכלים מחוץ, לא לעזר ולא להועיל היו לו", ע"כ.

(מה, ז) ועיני ישראל כבדו מזוקן לא יוכל לראות ויגש אותם אליו וישק להם ויחבק להם. מקשים המפרשים איך לא יוכל יעקב אבינו לראות, והרי כתיב לעיל (פסוק ח) "וירא ישראל את בני יוסף", ובספורנו כתב שראה שהם בני אדם רק שחך ראייתו נחלש ולא ראה היטב מי הם כדי שתחול עליו ברכתו בראותו אותם. [ועי' בזהר (ח"א קמב.) ובפסיקתא רבתי (פיסקא ג - ביום השמיני) שלא יוכל לראות ברוח הקודש] ובס' בינה לעתים (לרבי עזריה פי'גו זצ"ל מרבני וונציה נפטר שנת ת"ז, בדרשה לר"ה שחל בשבת) כ' להעיר מדוע נכפל הלשון "כבדו מזוקן - לא יוכל לראות".

האם מותר לערוך מחקר במעבדה על פירות ערלה?

(גב, ויצו יוסף את עבדיו את הרפאים לחנט את אביו ויחנטו הרפאים את ישראל. החת"ס (בשו"ת יו"ד סי' של"ו) כ' שאסור לנתח מתים אף לצורך לימוד ומחקר, משום שזה הנאה מדברים האסורים בהנאה ובחזו"א (יו"ד סי' כ"ח ס"ק ז') דחה זאת ונקט שלימוד ומחקר לא מיקרי הנאה, ולפי"ז התירו לערוך מחקרים במעבדה על פירות ערלה שהרי לימוד ומחקר אינם נקראים הנאה, (מובא בקובץ מפרי הארץ ערלה - שנת תשנ"ד).

מה הטעם שנוהגים הציבור לצאת מביהכנ"ס בשעת הזכרת נשמות?

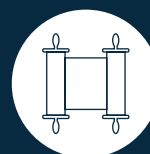

ביבמות ק"ו ע"א מובא שאביי התפעל באופן מיוחד מרב פפא ושאל אותו "אביך ואמך בחיים?", והתכוון לרמוז לו כנראה הם מפרנסים אותך ולכן אתה יכול ללמוד בלב שקט, כשענה לו רב פפא שכן, פגעה בהוריו עין הרע ומתו. הרי לנו שכאשר יש התפעלות מיוחדת מכך שההורים חיים יכולה לפגוע בהם עין הרע. ולפי"ז ביאר הגרא"ז מרגליות זצ"ל (בפתחי שערים סי' י' ס"ק ל"ב) שזה אחד הטעמים למנהג שמי שיש לו אב ואם צריך לצאת מביהכנ"ס כאשר מזכירים נשמות, כדי לא להדגיש את

עובדת קיומם בשעת צערם של האחרים, שאז הדבר מודגש ויש חשש של פגיעה בעין הרע.

- כיצד לא יסור שבט מיהודה, והרי יוסף כבר מלך?
- מהו החילוק בין השם 'יעקב' ובין השם 'ישראל'?
- כיצד הגיעו השבטים לוי ויששכר לדרגת הוראת הלכה?
- מה ההבדל בין דין הנפסק בבי"ד לדין הנפסק על ידי מלך?

השאלות בפרשת השבוע

כל התשובות בספר 'דרש דוד על התורה והמועדים' לרכישה התקשרו 02-5609000

מדוע לא מברכים על הלחם 'בורא פרי האדמה' כשאר גידולי קרקע? ומדוע מברכים 'המוציא לחם מן הארץ', והרי הארץ מוציאה רק חיטה?

טעמים לברכת 'המוציא לחם מן הארץ'

ניכר באמירתו שהוא ת"ח. הטעם שלא חוששים שיתערבו המילים 'לחם' מן, שסמוכה המ' של 'לחם' למ' של מן: לפי שא"א לשנות שכך הוא לשון הפסוק (תהילים ק"ד, י"ד): "להוציא לחם מן הארץ" (לבוש קס"ז, ב'). ועוד: שלא דומה עירוב אות שאחרי צרי או סגול, לעירוב או שאחר קמץ דמרחיב טפי (אבודרהם). טעם אחר: לפי שבמקום שאפשר לשנות, כגון 'המוציא לחם' חששו ושינו הלשון, אבל ב'לחם מן', דאם יאמרו 'לחם מן' לא משתמע מידי ולכן לא חששו (רשב"א ברכות לח ע"א ד"ה והלכתא).

הטעם שלא מברכים 'המוציא מן הארץ לחם': לפי שאין זה הגון להזכיר את החפץ שמברכים עליו באחרונה, כשם שאין אומרים 'בורא מן העץ פרי', וכן 'מן האדמה פרי' (רשב"א ברכות ל"ח, א' ד"ה והלכתא). ומ"מ יזהר ליתן רווח ביניהן (לבוש קס"ז, ב). במעלת הנותן רווח כתב, בהלכות מהר"ן (הובא באור חדש כ"א, ד'): "הנותן רווח בין מ' של לחם מן הארץ, מובטח לו שהוא לא ניזוק באותו סעודה" (הובא בא"ר קס"ז, ד).

הטעם שמברכים 'המוציא לחם מן הארץ', והרי הארץ מוציאה רק חיטה: לפי שלעתיד יוציא הקב"ה לחם מן הארץ, כמבואר בסוף כתובות (ק"א, ב): "עתידה א"י להוציא גלוסקאות" (ירושלמי בפרקין דברכות, תולדות יצחק פרשת בהר הובא בא"ר קס"ז, ה).

טעם אחר: לפי שלחם הוא ביטוי לדבר הסועד ומקיים את האדם, וזה עיקר תכונת החיטה עצמה, רק שהאדם מוציא התכונה אל הפועל (מהר"ל נתיבות עבודה פ"ז ביאור ברכת המוציא).

טעם אחר: שנחשב שהלחם גדל, לפי שאין לחיטה שום פסולת וכולה נטחנת ללחם (אורחות חיים קמאי תתרכה).

הטעם שאומרים 'המוציא לחם מן הארץ' ולא 'מן האדמה': כלשון הפסוק (תהילים

ק"ד, י"ד): "מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם להוציא לחם מן הארץ" (אבודרהם קמאי תתרכ).

טעם אחר: לטעם של אבודרהם, שהטעם שאומרים 'לחם' משום שעתידי הקב"ה להוריד גלוסקאות לכן אומרים 'ארץ', ד'ארץ' מרמז על ארץ ישראל (א"ר קס"ז, ד).

טעם אחר: לפי ש'אדמה' נקראת אף אחר שנתלשה, אבל 'ארץ' נקראת רק כל הארץ ביחד, שעליה נאמר (קהלת א', ד'): "והארץ לעולם עומדת", וראוי שהלחם שהוא נותן קיום לאדם, יתייחס אל הארץ שיש בה קיום (מהר"ל נתיב העבודה פ"ז ביאור ברכת המוציא).

טעם אחר: ד'ארץ' הכוונה ארץ ישראל, משא"כ בפירות מברך 'בורא פרי אדמה', היינו של כל העולם (ב"ח קס"ז ד"ה ויברך).

"על הפת הוא אומר המוציא לחם מן הארץ" (ברכות פ"ו משנה א).

הטעם שקבעו ברכה לעצמה, ולא מברכים 'בורא פרי האדמה' כשאר גידולי קרקע, מפני חשיבותו שסועד הלב, כדכתיב (תהילים ק"ד, ט"ו): "ולחם לבב אנוש יסעד".

טעם אחר: משום שלשון הפסוק היא (תהילים ק"ד, י"ד): "להוציא לחם מן הארץ", ובשאר הברכות גם נקטו כלשון הפסוק (דברים כ"ו, י'): "הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה", ולכן לגבי לחם אמרין 'ארץ' כלשון הפסוק, ועל שאר פירות שגדלים על הארץ אומרים 'בורא פרי האדמה', כלשון הפסוק כלעי (אבודרהם).

"המוציא לחם מן הארץ"

הטעם שאומרים 'המוציא' עם ה': לפי ש'המוציא' משמע עבר הווה ועתיד, שראוי לשנות לשון זו לחיטה מפני שהיא יוצאת תדיר, אבל פירות האילן שייך יותר לשון 'בורא' לפי שאינם צומחים בכל יום (רא"ה ברכות עמוד קיג).

טעם אחר: כדי שלא לערב ראשי אותיות מ' של 'העולם' ומ' של 'מוציא', כדי שלא תבלע אחד בחברתה (ירושלמי פ"ו ה"א).

טעם אחר: דכיוון שלשון 'המוציא' שנוי במחלוקת (ברכות ל"ח, ע"א), ופסקינן שהוא לשון טוב ראוי לברך כן, שמתוך ברכותיו של אדם ניכר אם הוא ת"ח (מאירי לח ע"א סוה"ע).

טעם אחר: לפי שאות ה' משלימה את מנין האותיות של ברכת המוציא לארבעים, כנגד ד' פסוקים שהובא, בשו"ע (קס"ז) שבכל אחד מהם יש י' תיבות (בהגהות אשרי שו"ע קס"ז ס"ד).

הטעם שאין מברך 'הבורא' עם ה' בשאר ברכות (מגן אברהם רב א):

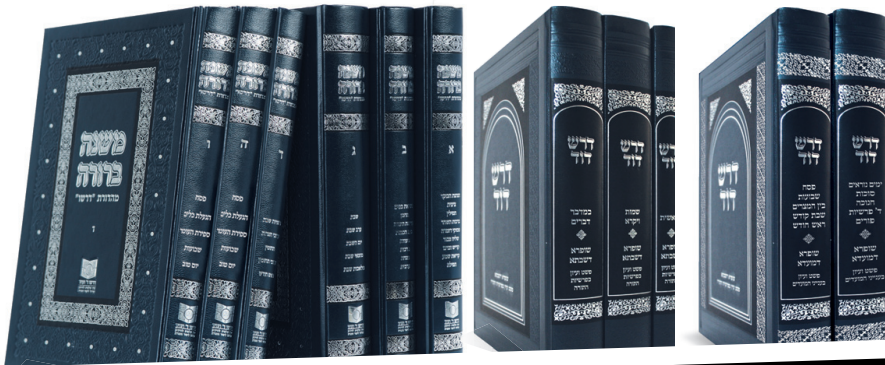
לפי שכל הברכות י"ל בלשון עבר, דהרי כבר ברא הקב"ה, ובורא לכו"ע לשון עבר הוא (מחצית השקל כ"ב, א'), לפי שנחלקו ר' נחמיה ורבנן (ברכות ל"ח, א'), ו'בורא' לשון להבא, ולרבנן גם 'הבורא' לשון לשעבר וקיימ"ל כרבנן, אעפ"כ אומרים 'בורא' דלכו"ע לשון עבר.

טעם אחר: לדברי התוס' (ברכות ל"ח, ב ד"ה והלכתא) שב'המוציא' מברכים עם ה' כדי למנוע חילוף אותיות, ב'בורא' לא שייך חילוף אותיות.

לטעם שלשון 'המוציא' עדיף דהוא לשון עבר הווה ועתיד, דבר זה שייך רק בחיטה שיוצאת תדיר, משא"כ בפירות הגדלים מזמן לזמן (רא"ה, ריטב"א ברכות לח, ב ד"ה והלכתא).

לטעם שב'המוציא' ניכר שהוא ת"ח, בלשון 'בורא' גם ניכר שהוא ת"ח לפי שגם בלשון זו יש פלוגתא (נ"ב, א') דלב"ש בעי למימר ברא, וא"כ שפיר

50.000 ₪ וחבי

ארגון 'אחינו ו'דרשו' מזמינים אותך להיות שותף מגוון רחב של כלי כסף, וכל ספרי 'דרשו' עד לשווי של ובנוסף קבל כרטיסי הגרלה להגרלה

להלן מגוון אפשרויות

מתנה בשווי 533 ש"ח מסלול מס' 15	מתנה בשווי 514 ש"ח מסלול מס' 3	מתנה בשווי 508 ש"ח מסלול מס' 14	מתנה בשווי 320 ש"ח מסלול מס' 1
בתרומה ע"ס 23 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 414 ש"ח	בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 360 ש"ח	בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 360 ש"ח	בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 12X חודשים סה"כ 240 ש"ח
מקבלים:	מקבלים:	מקבלים:	מקבלים:
סט 'משנה ברורה' מהודר 'חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'	סט 'משנה ברורה' מהודר ספר 'חפץ חיים'	סט 'משנה ברורה' מהודר סט 'חפץ חיים ושמירת הלשון'	סט 'משנה ברורה' מהודר בהוצאת 'דרשו'
ספר 'חפץ חיים'	'דרש דוד מועדים' 2 כרכים	סכין לחלות מְקֻסָּף	כרטיס להגרלה הגדולה
כף הגשה לעוגה מְקֻסָּף	סכין לחלות מְקֻסָּף	2 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח	2 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח
מתנה בשווי 533 ש"ח	מתנה בשווי 514 ש"ח	מתנה בשווי 508 ש"ח	מתנה בשווי 320 ש"ח

להשתתפות וקבלת המתנות מוקד

לת מתנות מיד!

בזיכוי הרבים, ולזכות מיידית במתנות יקרות ערך: 1.052 ש"ח. על כל תרומה חודשית מ-20 ש"ח ומעלה. הגדולה בשווי 50.000 ש"ח.

התרומות וקבלת המתנות:

מתנה בשווי 1.052 ש"ח
מסלול מס' **16**

בתרומה ע"ס 35 ש"ח לחודש 20X חודשים
סה"כ 700 ש"ח

מקבלים:
סט 'משנה ברורה' מהודר
'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
סט 'חפץ חיים ושמירת הלשון'
גביע יוקרתי מְקֻסָּף
כף הגשה לעוגה מְקֻסָּף
סכין לחלות מְקֻסָּף
7 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.052 ש"ח

מתנה בשווי 1.052 ש"ח
מסלול מס' **7**

בתרומה ע"ס 35 ש"ח לחודש 20X חודשים
סה"כ 700 ש"ח

מקבלים:
סט 'משנה ברורה' מהודר
'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
ספר 'חפץ חיים'
הספר החדש 'מועד לדוד'
גביע יוקרתי מְקֻסָּף
כף הגשה לעוגה מְקֻסָּף
סכין לחלות מְקֻסָּף
7 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.052 ש"ח

מתנה בשווי 650 ש"ח
מסלול מס' **6**

בתרומה ע"ס 27 ש"ח לחודש 18X חודשים
סה"כ 486 ש"ח

מקבלים:
סט 'משנה ברורה' מהודר
גביע יוקרתי מְקֻסָּף
4 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 650 ש"ח

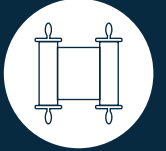
מתנה בשווי 594 ש"ח
מסלול מס' **5**

בתרומה ע"ס 25 ש"ח לחודש 18X חודשים
סה"כ 450 ש"ח

מקבלים:
'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
גביע יוקרתי מְקֻסָּף
כף הגשה לעוגה מְקֻסָּף
סכין לחלות מְקֻסָּף
5 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 594 ש"ח

'אחינו' ו'דרשו': 02-5609000

האם ילד יכול לשמש כ'בעל קורא'? מהי הסגולה המיוחדת של עליית 'שישי' והאם ניתן לשמוע הפטרה לפני קריאת התורה?

מהלכות קריאת התורה

- אין קוראים בתורה בציבור בפחות מעשרה אנשים גדולים זכרים. וכן לא ישמש כ'בעל קורא' אלא גדול בן י"ג שנים ומעלה; ובשעת הדחק, שאין בעל קורא והקריאה תתבטל, יש שהקלו שקטן יקרא.
- נהגו ישראל לומר בעת הוצאת ספר התורה, את תפילת 'בריך שמייה'. ונחלקו הפוסקים אם צריך לאומרה לאחר הוצאת ספר התורה מהארון, או לפני הוצאת הספר.
- אין להוסיף בקריאת התורה על מספר העליות הנדרש, כי אם בשבת וביום טוב, כאשר יש צורך בדבר. ומנהג בני אשכנז שביום טוב שחל בחול אין מוסיפים אלא עליית 'מפטיר', וכן בשמחת תורה.
- בזוהר הקדוש מובאת מימרא של רבי כרוספדאי, שהעולה השישי בשבת נקרא צדיק יותר מכל העולים, וניצל מנוזקים, ומאריך ימים.
- לאחר קריאת התורה אומרים קדיש. בקריאה שבשחרית - אומרים את הקדיש מיד לאחר הקריאה; ונחלקו הפוסקים אם אמירת הקדיש שייכת ל'בעל קורא' או לאבל ובעל יאהרציט.
- אם טעה ה'בעל קורא' בקריאת פרשת השבוע בשבת, באחת משבע העליות, ודילג מילה או יותר - צריך לחזור ולקרוא את הפסוק שבו הוחסרה המילה, יחד עם שני פסוקים נוספים.

עליית 'מפטיר'

- יש אומרים שאף בשבתות שקוראים בהן 'ארבע פרשיות' - שקלים, זכור, פרה והחודש - או שבת ראש חודש, וכן בימים טובים, ניתן להעלות קטן למפטיר; ויש חולקים.
- לכתחילה אין לקרוא לעליית מפטיר למי שכבר עלה באחת מהעליות הקודמות, כדי שלא יברך את ברכות התורה פעמיים, וכדי שיתרבו העולים לתורה, ויתקיים בכך "בָּרַב עַם הַדֶּרֶת מְלֶךְ".
- בכל המועדים קוראים בעליית מפטיר את פסוקי קרבנות היום, מלבד בשבת, משום שאין קוראים בתורה פחות משלושה פסוקים בעלייה אחת, ופסוקי מוסף של שבת הם שנים בלבד.

ההפטרה וברכותיה

- אסור לקרוא בציבור את ההפטרה בברכותיה ללא קריאת התורה לפנייה; ואף יחיד ששמע את ההפטרה ללא קריאת התורה, מוטב שישמענה שנית לאחר שישמע קריאת התורה.
- לדעת רוב הפוסקים אין חובה לקרוא את ההפטרה מתוך ספר הכתוב על גבי קלף כדין ספר תורה ומגילות, וניתן לקוראה מתוך ספר מודפס; וכן מנהג רוב ישראל. אולם, יש מגדולי האחרונים שהנהיגו לקרוא מתוך ספר הכתוב על גבי קלף, וכן נוהגים כיום בקהילות רבות. וכתב המשנה ברורה שהנוהגים כן אשרי חלקם, כי יש פקפוקים הלכתיים בקריאה מתוך ספר מודפס.
- אין להתחיל את ברכות ההפטרה עד לסיום גלילת ספר התורה, כדי שגם הגולל יוכל להאזין כנדרש להפטרה ולברכתה. ויתכן שאסור אף לפתוח את ספר הנביא עד לסיום הגלילה.

בין שחרית למוסף

- מנהג בני אשכנז לומר בשבת בין קריאת התורה ל'אשרי' שלפני מוסף, ארבעה דברים: 'יקום פורקן', 'מי שברך' לעוסקים בצרכי ציבור, הזכרת נשמות ותפילת 'אב הרחמים'.
- ואין אומרים 'אב הרחמים' בשבת 'מברכים', ולא בתאריך או במאורע שאילו חל בחול לא היו אומרים בו תחנון, אבל בימי ספירת העומר אומרים בכל מקרה, למעט כשחל ראש חודש בשבת.